

Utorak, 23. septembar 2008.

Svedok Ive Kardum

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 9.05 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Gospodine Kardum, pre nego što nastavimo, želeo bih da vas podsetim da ste još uvek vezani svečanom izjavom koju ste dali na početku vašeg svedočenja. Gospodine Margetts, možete da nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala gospodine predsedavajući. Gospodine predsedavajući, samo pre nego što nastavim, vezano za moja očekivanja koliko će mi vremenoma biti potrebno da završim glavno ispitivanje – možda se pojave neka dodatna pitanja između strana u odnosu na dokumente koje ćemo pokazati ovog jutra, i uzimajući to u obzir, nadam se da ću završiti glavno ispitivanje do kraja ove prve sesije.

svedok: Ive Kardum

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC MARGETTS - NASTAVAK

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Dobro jutro, gospodine Kardum. Ovog jutra želim da pređemo na sledeću temu, a to je uloga koju je imalo odeljenje civilne zaštite u sanaciji terena. Vi nemate vaše izjave pred vama, ali ako bi to moglo da vam se dostavi, to bi bilo od znatne pomoći.

TUŽILAC MARGETTS: I gospodine sekretare, za strane i Pretresno veće, želim da se pozovem na izjavu iz 2004. godine. To je dokument sa liste 65 ter broj 5273 u paragrafu 22.

SUDIJA ORIE: Zbog transkripta, gospodine Margetts, ako biste naveli da je to P896, onda bi se to znatno lakše našlo u kasnijoj fazi.

TUŽILAC MARGETTS: Da, časni Sude, to je tačno. To je P896.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, molim vas da pogledate paragraf 22 vaše izjave, gde u drugoj rečenici govorite o humanoj asanaciji područja koju je sprovela civilna zaštita, i tu je takođe rečeno da je trebalo da budu prisutni i krim-tehničari koji su fotografisali i dodeljivali broj svakom telu. Želeo bih da vam pokažem dokument Kriminalističke policije iz štaba u Zagrebu od 6. avgusta 1995. godine.

TUŽILAC MARGETTS: I gospodine sekretare, ako možete da prikažete na ekranu dokument sa 65 ter liste broj 4551. A kako bih pomogao stranama u postupku, dokument se nalazi u tabulatoru 48 na spisku dokaznih predmeta.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Prvo, gospodine Kardum, ako možete da vidite na ekranu sa desne strane...

SUDIJA ORIE: Na vašem spisku se pojavljuje kao dokazni predmet Odbrane D234, što je ponovo, gospodine Margetts, za one koji bi to kasnije pogledali u našem transkriptu...

TUŽILAC MARGETTS: Hvala gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE:... ne bi bili u mogućnosti da identifikuju dokument na osnovu broja sa liste 65 ter.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala gospodine predsedavajući. Dokazni predmet Odbrane D234 od 6. avgusta je zapisnik načelnika Kriminalističke policije.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Vidite taj dokument ovde gospodine Kardum. Na vrhu se nalazi datum 6. avgust 1995. godine, i tu se vidi u naslovu da je ovaj zapisnik vođen na kolegiju načelnika Sektora Kriminalističke policije 6. avgusta 1995. godine. I tu zatim vidite imena prisutnih osoba. Mi smo tokom vašeg svedočenja već govorili o gospodinu Benku i gospodinu Nađu, a tu se nalaze takođe i imena ostalih načelnika odseka. Ako sada možete da pogledate drugu stavku, gde se govori o funkcionisanju Odseka ratnog zločina i terorizma, i odnosi se i na stavku B – na rad sabirnih centara. Zatim pogledajte stavku broj 3 na koju želim da vam skrenem pažnju i da to pročitate.

TUŽILAC MARGETTS: I gospodine sekretare, to se nalazi na kraju BHS stranice, pa ako to može da bude označeno.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, molim vas da nas obavestite kada pročitate tekst pod naslovom AD-1, kako bismo prešli na sledeću stranicu.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja sam pročitao tekst.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, molio bih da predemo na sledeću stranicu, i to na onaj deo gde se dodeljuju zaduženja, i gde se pominju gospodin Marić i

gospodin Čemerin, a tu se pominje i gospodin Židovec koji treba da koordinira sa Hrvatskom vojskom u vezi higijene mera asanacije.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Možete li molim vas da potvrdite da su ova zaduženja od strane načelnika odseka kriminalističke policije - forenzička zaduženja o kojima govorite u paragrafu 22 vaše izjave iz 2004. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Časni Sude, ja ovaj tekst vidim prvi put. Ovo je tekst iz ministarstva. Ja njega nisam nikad do sada vidio, i mi smo u policijskim upravama, pa tako i u zadarsko- kninskoj dobili jedan dokument sasvim drugačiji od ovoga. Ali u pravilu, koliko vidim bar iz ovog dosadašnjeg dijela, koliko sam pročitao, on se podudara sa onim što se radilo na terenu.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala gospodine Kardum, vi ste govorili o dokumentu koji ste dobili na terenu.

TUŽILAC MARGETTS: I gospodine sekretare, ako možete da pokažete dokument sa liste 65 ter broj 4951, a za strane u postupku - on se nalazi u tabulatoru 58 na spisku dokaznih predmeta. I gospodine sekretare, molim vas da pokažete drugu stranicu na BHS-u. Oh, hvala vam, gospodine sekretare, samo malo dole...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Videćete tu gospodine Kardum da je to potpisao gospodin Marić koji se pominje u zapisniku odseka kriminalističke policije od 6. avgusta.

TUŽILAC MARGETTS: I gospodine sekretare, ako možete opet da pokažete sam početak dokumenta. Hvala.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Videćete da je to datirano na 6. avgust i da je upućeno načelnicima kriminalističke policije. Da li je to dokument koji ste vi dobili o kojem ste govorili u vašem poslednjem odgovoru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Ja sam dobio ovaj dokument, ali u obliku, onom titlovanom. Vi imate očito izvor... sa... štampanog stroja, znači iz MUP-a izravno. Ja sam ga dobio znači sa teleprintera, je li, baš ovakav dokument, kao i drugi načelnici kriminalističke policije ovih navedenih policijskih uprava.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala, gospodine Kardum.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsedavajući, molio bih da se ovom dokumentu dodeli dokazni broj i da se uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Budući da nema prigovora, gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj 898.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P898 se usvaja u spis. Molim vas da nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsjedavajući,

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, koliko je bilo timova za asanaciju terena tokom avgusta 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja to ne znam koliko je bilo timova, jer asanacija terena nije bila u mojoj nadležnosti. Asanacija terena je bila isključivo u nadležnosti civilne zaštite, a kao potpora tom segmentu po ovoj zapovjedi, odnosno po jednoj drugoj zapovjedi, ne ovoj – po jednoj drugoj zapovjedi, mi smo bili dužni dati samo krim-tehniku. Kako u Zadru nismo imali dovoljno krim-tehniku, krim-tehnika je stizala iz drugih policijskih uprava, mislim: PU Varaždinske, Splitsko-dalmatinske, na području Knina splitsko-dalmatinska mislim da je bila. Na području... na području Like mislim da su bili, ne znam, iz Međimurja ili iz... iz Varaždinske. Ja sam rekao, ja sam imao svega 12 krim-tehničara, poslove u prihvatnom centru za ratne zarobljenike, tekuće poslove na slobodnom prostoru i dijelom... oko asanacije su sudjelovali moji... ovaj, djelatnici. Drugi su bili uglavnom iz drugih policijskih uprava pristigli, je li. Ali to je regulirano jednom drugom zapovjedi a ne ovom ovdje

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, samo u odnosu na brojne primere mesta zločina koje ste imali, rekli ste da ste imali 12 osoba koji su istraživali mesta zločina i koji su radili u sabirnom centru za ratne zarobljenike. Da li ste imali još neke istražitelje mesta zločina pored njih 12, ili je to sve što ste vi imali od istražitelja?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: U krim-tehnici? Krim-tehničke poslove?

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, da, bilo je. Krim-tehnički poslovi su jako obimni poslovi, znate. Svaki očevid, svaki detalj, krim-tehničari izlaze, krim-tehničari izrađuju skice, krim-tehničari izrađuju fotografije, i tako dalje, tako da...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da, da. Gospodine Kardum, u smislu njihovih aktivnosti, to je drugo pitanje. Ali mene zanima koliko ste vi imali delatnika na raspolaganju, i vi ste rekli da je bilo samo 12 krim-tehničara u sabirnom centru za ratne zarobljenike, koji su takođe obavljali i svoje dnevne poslove, i da su oni samo delimično mogli da učestvuju u asanaciji. Moje pitanje vezano za 12 krim-tehničara jeste da li ste pored njih imali i druge krim-tehničare ili ste na raspolaganju imali samo njih 12 tokom avgusta 1995. godine?

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts, na stranici 6 redovi 13 i 14 odgovor je "Da." Svedok je potvrdno odgovorio na vaše pitanje o krim-tehničarima. Vi ste rekli "Da." I onda je svedok odgovorio na vaše pitanje da je imao... barem sam ja tako razumeo vaš odgovor – da ste imali i dodatne krim-tehničare. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM: Da.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Da, časni Sude. Nažalost, možda moje pitanje nije bilo postavljeno na najbolji način.

SUDIJA ORIE: Postavite ga onda sada na bolji način.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da li ste imali dodatne krim-tehničare pored tih 12 koji su bili angažovani u sabirnom centru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tih 12 krim-tehničara koje sam ja imao u svojoj policiji prije Oluje je preuzelo pored svojih redovnih poslova, koje su inače obavljali i poslove u prihvatnom centru za ratne zarobljenike, i dijelom pri asanacijama. A za ove poslove, civilnoj zaštiti su pridodani ljudi iz policijske uprave splitsko-dalmatinske, ne znam točno koliko, da li jedan ili dva. Sjećam se jednoga, Šućur se zove, prezime njegovo. Zatim...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da, da.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR:...dva, tri iz...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, mislim da je ovo sada potpuno jasno za zapisnik, ali samo kako bih bio siguran, vama je bilo podređeno tokom avgusta meseca 1995. godine samo 12 krim-tehničara, je li tako? ako biste mogli da odogovorite sa da ili ne, to bi bilo od velike pomoći?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala gospodine Kardum. Sada, kada bi ti krim-tehničari učestvovali u zadacima asanacije, koliko njih je odlazilo na mesto gde su tela pronađena?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja ne znam. Nisam nikad bio sa krim-tehničarima na takvim mjestima. Oni su samo asistirali civilnoj zaštiti i radili točno zadane poslove koje su im bili zadani jednom brzojavkom iz MUP-a koja je došla, pristigla mislim 5. kolovoza 1995. godine. Vi tu... vi tu zapovjed imate sigurno. Pretpostavljam da je išao jedan krim-tehničar na jedan pronalazak, eventualno dva.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala gospodine Kardum. Želim da sada pogledate vašu izjavu iz 2007. godine, a to je sada dokazni predmet Tužilaštva P897, i želim da pogledate paragraf 8 vaše izjave.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I gospodine Kardum, ako pogledate paragraf 8 vaše izjave iz 2007. godine, setićete se da ste to juče pregledali. tu se pominje dnevnik događaja Policijske uprave Knin i tu se navodi 30 tela koja su pronađena tokom avgusta 1995. godine. I u poslednjoj rečenici osmog paragrafa, vi potvrđujete da ne postoji upis o krim-policiji, i kažete da

se ne sećate da ste bili obavešteni ni o jednoj krivičnoj istrazi vezano za ijedno ubistvo u Kninu tokom avgusta 1995. godine.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, ako možete da prikažete na ekranu dokument sa liste 65 ter broj 4559, a to je i dokazni predmet Odbrane D235 i nalazi se u tabulatoru 49 na spisku dokaznih predmeta.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, ovo je ponovo zapisnik načelnika krim-policije. Ponovo, to je zapisnik sastanka načelnika krim-policije u Zagrebu. Videćete da gospodin Benko nije prisutan ali da gospodin Nađ jeste, i vidite da je dnevni red oko asanacije terena i vezano za sabirne centre. Pogledajte stavku 1.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, to se nalazi pod AD-1.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I molim vas da pročitate dnevni red pod stavkom 1, gospodine Kardum.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja... ja prvi put vidim ovaj dokument. Ja ga dosad nisam imao priliku vidjeti. To je dokument nastao u ministarstvu, i on kao takav nama nikad nije ovaj... poslan. Ja bi samo htio komentirati ovdje ovaj stavak AD-2. Kaže da je u pripremi otvaranje sabirnih...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, pružiću vam priliku da komentarišete stavku AD-2, ali moje prvo pitanje vezano je za AD-1. Ako ste imali priliku to da pročitate, želeo bih da vas pitam: Da li je pominjanje tog... zadatka čišćenja terena gde se navodi.'Naš je zadatak sprovesti identifikaciju osoba na predviđen način, te nije potrebno sprovesti uviđaje.' Da li se to podudara sa onim što piše u kninskom dnevniku događaja, i vaše pominjanje činjenice da vi niste istraživali ubistva u Kninu tokom avgusta 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, nije to tačno. Ovo ne odgovara stvarnom stanju, iako je ova zapovjed, odnosno ovaj zapisnik je jasan – što hoće reći. Ja ću vam reći neke primjere gdje smo mi radili ovaj... radili, istraživali kaznena djela na području Knina: Gošić – kazneno djelo ubojstva sedam civila, koje se desilo 27. kolovoza 1995. godine. Mi smo istraživali i priveli počinitelje. Taj proces je trajao dugo. U međuvremenu je to područje prešlo iz nadležnosti PU Zadarsko- kninske u PU šibensko-kninsku jer je došlo do preustroja, i to područje je vraćeno tamo gdje je i trebalo biti, kao što je i ranije bilo pod Šibenikom, je li. Nadalje...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala. Gospodine Kardum, ako samo možete u ovoj fazi...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ako dozvolite, mogu ovaj, dokumentirati primjerima. Mi smo istraživali ta djela, i 2001. godine i 2002. godine riješili neka kaznena djela, otkrili počinitelje čak iz datuma 5. ili 6. kolovoza 1995. godine.

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts, pre svega, pitali ste svedoka da li se to podudara sa njegovom izjavom, i on nam sada objašnjava zbog čega to nije tako. Istovremeno, nama u ovom trenutku nisu potrebni detalji. ako kažete da se ne slaže zato što ste istražili ubistvo sedam ljudi

koje je tamo počinjeno, ona mi... u ovom trenutku nam nije potrebno da znamo kako se istraga odvijala, kome je taj slučaj bio dostavljen, i tako dalje. Dakle, navedite primer neslaganja, ali neka to bude u kratkim crtama. Izvolite nastavite. Dali ste nam jedan primer. Postoji još jedan. Da li ukratko možete da navedete i drugi primer: datum, mesto, vrstu... način istrage?

SVEDOK KARDUM: Ako treba još, ja mogu još navesti primjera koje smo radili.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da, gospodine Kardum. ako samo možete da navedete pored istraživanja u Gošiću u avgustu 1995. godine, koja je još istraga ubistva bila sprovedena?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Imamo Draginja Punoš, osoba ubijena 5. ili 6. kolovoza 1995. godine, dijelovi tijela pronađeni u travnju 1996. godine. Na mjestu događaja izvršen je očevid: istražni sudac, liječnik, patolog. Temeljem ostataka tijela nije se moglo utvrditi uzrok smrti, no međutim kasnije u obradi sa...

SUDIJA ORIE: Zaustaviću vas ovde. Očigledno govorite o istraživanju tokom aprila meseca 1996. godine. Gospodine Margetts vas je pitao o podudaranju sa vašom izjavom, a u njoj se govori o avgustu 1995. godine, o leševima koji su pronađeni u avgustu 1995. godine. Da li možete da nam navedete još neki primer pored incidenta u Gošićima?

SVEDOK KARDUM: Ne znam tačno datum da li je... da li je kolovoz ili kraj kolovoza ili početak ovaj... rujna... u... Sava Babić ubijena osoba, pa smo istražili i otkrili smo počinitelja. Savo Šolaja, Manda Tišma.

SUDIJA ORIE: ako mogu da vas pitam... Rekli ste da niste sigurni oko datuma ubistva Save Babić. Možete li da nam kažete mesto? Koje je bilo mesto gde je Sava Babić pronađena?

SVEDOK KARDUM: Nisam siguran da li je... da li su Ivoševci ili Mokro Polje. Mislim da je Mokro Polje, područje Knina. Šira okolica Knina.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da, gospodine Kardum, navod u vašoj izjavi, kao što je časni Sud istakao, da su na licu mesta istraživanja sprovedena u avgustu 1995. godine. Slično tome, zapisnik koji se navodi jesu uputstva za rad krim-tehničara od 7. avgusta 1995. godine. Ono što nas zanima jesu aktivnosti koje ste sprovodili tokom uviđaja u tom periodu, ne u odnosu na zločine koji su se možda desili u tom periodu, već same aktivnosti vaših krim-tehničara u tom periodu. Sada, pored Gošića, možete li da kažete Pretresnom veću koje su još konkretne istrage sprovedene tokom avgusta 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Upravo ove koje sam... koje sam naveo, je li. One su rađene već krajem kolovoza, kasnije su ovaj, nastavljene u rujnu, pa čak neke i, i, i, u... kasnijim godinama, ne samo, ovaj, mjesecima, nego i godinama. Da se razumjemo, dio ovoga stavka AD-1 odgovara istini. Znači, tamo gdje je... ekipa za sanaciju terena, bar po mojim saznanjima, ne iz prve ruke, već posredno, je li, je izišla na teren i pronašla raspadnuti leš. Znači, očito je bio datum neki raniji smrti te osobe. Nije se ulazilo u istragu da li je osoba ubijena, da li je umrla, da li je osoba, na koji način, i tako dalje, već je odrađivan posao po zapovjedi iz te... iz te zapovjedi od sedmoga kolovoza 1995. godine. Jer mi nismo znali ni broj ni, ni, koliko ima ljudi, ni čemu to vodi, ni kako to izgleda. Bilo

je straha i od zaraznih bolesti, epidemija, i tako dalje. Jednostavno, radilo se po zapovjedi kako se, kako se nalagalo, s tim da ja nikad nisam dobio zapovjed gdje... u kojoj se kaže "ne provoditi uviđaje radi istraga nekih", i tako dalje. Ja je bar nisam dobio. Da li je dobila civilna zaštita, ne znam ko, ali ja nisam. Meni niko nije rekao da ne provodim uviđaje.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala, gospodine Kardum.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Nadalje, ispričavam... ispričavam se. Kada su u pitanju vojnici, hrvatska civilna policija nije provodila očevide ni kod hrvatskih vojnika... znači, gdje su stradali, gdje su žrtve bili eventualno... žrtve... gdje su stradali. Mi smo to podvodili pod ratna djelovanja i smatrali smo da jednostavno nema potrebe istraživati, ovaj, tako nešto. Naravno, da smo saznali da je neka osoba lišena života protupravno, kao ratni zarobljenik ili tako nešto, onda bismo o tome izvjestili vojnu policiju i tražili bismo nekakva zajednička postupanja i... nekakove upute i tako dalje, je li. No međutim, takvih slučajeva nije bilo.

SUDIJA ORIE: Mogu li da vam postavim jedno pitanje? Rekli ste kada je reč o vojnicima da hrvatska civilna policija nije sprovodila istrage vezano za hrvatske vojnike. Da li ste vi bili fokusirani samo na hrvatske vojnike ili na bilo koju vrstu vojnika?

SVEDOK KARDUM: Časni Sude, nisam bio izgleda dovoljno jasan. Nismo vodili istrage gdje su hrvatski vojnici bili žrtve. Jesam sad jasniji?

SUDIJA ORIE: Da, to je jasno.

SVEDOK KARDUM: Ne odnosi se na hrvatskog vojnika kao počinitelja, nego žrtvu, je li.

SUDIJA ORIE: Da, ali vi ste rekli da niste vodili istrage vezano za hrvatske vojnike. ako bi recimo to bio srpski vojnik ili vojnik VRSK, da li biste onda sprovodili istrage?

SVEDOK KARDUM: Ako je to bio oružani sukob, znači nekakva borba, bitka ili ne znam što koja je recimo bila 5. kolovoza, mi tu nismo vodili nikakve istrage, bez obzira ko je stradao, jesu li stradali srpski ili hrvatski vojnici. To je za nas bio rezultat borbenih djelovanja, okršaja, i jednostavno nismo smatrali da treba provoditi istragu bilo kakvu. Da smo saznali, da smo imali obavijest da je srpski vojnik zarobljen, a nakon toga protu... protupravno lišen slobode pa prema njemu počinjeno kazneno djelo ratnoga zločina protiv ratnog zarobljenika, mi bismo zasigurno u tim slučajevima postupali, i to na način da bismo obavjestili krim službu vojne policije i skupa sa njima postupali zavisno je li ko... ko je počinitelj, jer nas je interesiralo kazneno djelo kao kazneno djelo, a ne... Tek kad dođemo do počinitelja, onda je to nešto drugo, je li.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite, gospodine Margetts.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Vezano za ovo pitanje, gospodine Kardum, vi ste u vašoj izjavi iz 2004. godine govorili o vojnicima koji su osumnjičeni da su počinili zločine, a to se nalazi u paragrafu broj 25.

TUŽILAC MARGETTS: To je dokazni predmet Tužilaštva broj P896, a paragraf 25, gospodine sekretare, ako možete molio bih to da prikažete na ekranu?

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, uputiću vas na ono što ste izjavili. Vi ste rekli: "Ukoliko se sumnjalo da je neki vojnik počinio zločin, odgovornost njegovog zapovjednika bila je tu činjenicu prijaviti vojnoj policiji, koja je imala svoj odjel krim-policije." Vi onda dalje navodite: "Vojna policija je mogla zatražiti pomoć civilne policije ukoliko im je bila potrebna." I: "Ukoliko je civilna policija bila obavještena o zločinu za koji se vojnik sumnjičio, civilna policija je o tome morala obavestiti vojnu policiju."

TUŽILAC MARGETTS: Samo da napomenem da je to dokument na 65 ter listi broj 1735. Gospodine sekretare, ako možete molio bih to da prikažete na ekranu, a nalazi se u tabulatoru 63.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Sada, gospodine Kardum, vidite da je ovaj dokument nosi datum 12. avgust 1995. godine.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, ako možete da prikažete sledeću stranicu, da vidimo ko je autor ovog dokumenta.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Vidimo sada da je autor Mario Tomasović, pomoćnik zapovednika za političko delovanje.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, ako možete sada da se vratite na prvu stranicu u BHS verziji.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I vidite da je 12. avgusta 1995. godine upućeno upozorenje pomoćnicima zapovednika za političko delovanje. Ako možete da prođete kroz taj dokument.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pročitao sam prvu stranicu. Mogu pogledat drugu.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Sada, gospodine Kardum, da li ste pročitali dokument?
SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, ako možete molim vas da vratite prvu stranicu u BHS verziji.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I gospodine Kardum, želim da sada pogledamo početak drugog paragrafa, i to rečenicu koja je ispisana zatamnjanim slovima. U tom dokumentu se govori o neodgovornosti pojedinih vojnika, oficira i podoficira koji kompromituju hrvatsku vojsku i državu njihovim neprimerenim ponašanjem i postupcima. posledice za našu državu." I ispod toga ako pogledamo, stavke od 1 do 4 sadrže različite postupke i navodi se da je

neophodno da se takvi postupci spreče. To su: "dalje paljenje i devastiranje objekata i imovine, ubijanje stoke, otuđivanje imovine i neprimeren odnos prema preostalim civilima i ratnim zarobljenicima." Moje prvo pitanje je: Vi ste bili u to vreme na toj teritoriji. Da li ste videli ova dela koja su navedena u stavkama od 1 do 4?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Časni Sude, ja ovaj dokument vidim prvi put. To je dokument vojni, to nije dokument ovaj, civilne policije. On nigdje ne spominje civilnu policiju, i on se ne tiče civilne policije, i ja mislim da je ovo van mog nivoa da ja komentiram neke stvari vezane za ovo. Naravno, ovo je pitanje na mjestu, je li. Da li sam ja... da li sam ja...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kardum, pitanje nije takvo da traži od vas komentar. Pitanje je postavljeno o tome da li ste videli ova dela koja su navedena u tom pismu. To su: "dalje paljenje i devastiranje objekata i imovine, ubijanje stoke, otuđivanje imovine i neprimeren odnos prema preostalim civilima i ratnim zarobljenicima." Da li ste vi приметili da su se vršila takva dela?

SVEDOK KARDUM: Da, bilo je takvih djela, i mi smo prema... prema počiniteljima postupali u tom periodu. Ubijanje stoke – ja to ne znam da li je bilo ubijanja stoke, zaista ne znam. To... to nisam nikad vidio. To vidim prvi put ovdje. Ja... znam da je bilo sakupljanja stoke. Da je bilo ubijanja stoke, ja to ne znam, je li. Odnos prema pripadnicima i vojnicima mirovnih snaga – za takve incidente ne znam, to mi nije poznato.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, vi ste rekli da ste znali za takve stvari, i rekli ste da ste preduzeli aktivnosti protiv počinitelja?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Za neke stvari.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: A u ovom ovde dokumentu, pominju se: pojedini vojnici, oficiri i podoficiri koji kompromituju hrvatsku vojsku. Da li ste vi u krim-policiji preduzimali akcije u avgustu 1995. godine protiv pojedinih vojnika, oficira i podoficira Hrvatske vojske zbog počinjenih dela koja su navedena u stavkama od 1 do 4?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Prema časnicima nismo, koliko se sjećam, ni prema dočasnicima, jer takvih nismo imali. Da li je bilo vojnika, ja sad ne znam, a mislim da je bilo, da smo... zaticali neke vojnike u odnošenju stvari. I sad, pazite, ja, ja, ja decidirano ne mogu reći da li je neko bio vojnik ili ne, jer tad je bilo i demobilizacija i... da li je u tom trenutku bio vojnik ili nije vojnik sa sigurnošću ne mogu reći. No međutim, postoje sve kaznene prijave i postoje svi prijavljeni... Vaš, vaša ekipa, vaš tim je imao na uvid sve kaznene prijave, tražili su isključivo za područje Knina... takve naravi i... predali su negdje oko 400, 500 tih kaznenih prijava. Od nas iz policije se preko ministarstva pravosuđa tražilo da dostavimo nekih stotinjak i nešto takvih prijava. Da li je među njima bilo vojnika, ja sad... mislim da je, ali o nekakvom broju ne mogu ja reći, je li. I to ovako je bilo: bilo je za... uglavnom za odnošenje... otuđenje imovine, ako je bilo, s tim da podvlačim da ne znam da li su u tom trenutku zaista bili vojnici ili nisu. Jer bilo je... bilo je dosta onih koji su nosili i zlorabili vojnu odoru.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Dakle, gospodine Kardum, rekli ste da ste da smo mi imali uvid u spiskove i prijavljene. dakle, akcije koje ste vi preduzeli, da li su one zabeležene u tim krivičnim registrima?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne znam. Ja to ne znam, moguće da i nisu, jer...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Prema proceduri koju je usvojila krim-policija kada je reč o zapisivanju akcija koje su preduzimali, u smislu u kojoj meri se sprovodio taj postupak, da li bi bio slučaj da su sve vaše... sve akcije koje ste preduzimali bile u tim... bile unete u te krivične registre?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja ne znam. Ja dnevnik nisam... dnevnik događaja nema odjel krim-policije. Krim-policija nije vodila dnevnik događaja, ja sam vam to rekao već nekoliko puta. No, međutim, svaka krivična prijava je registrirana u upisniku. Svaka krivična prijava prije nego je otišla državnom odjetniku, ona je zavedena pod svojim brojem u upisniku, krivičnom upisniku policijske postaje na čijem je teritoriju izvršeno kazneno djelo, osim ukoliko su u pitanju bile maloljetne osobe, jer kad je maloljetna osoba počinitelj kaznenog djela, onda se taj upisnik vodi po mjestu prebivališta maloljetne osobe, a ne po mjestu izvršenja kaznenog djela.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Možete li da navedete konkretne primere akcija Pretresnom veću koje je preduzela vaša krim-policija tokom avgusta 1995. godine protiv hrvatskih vojnika vezano za incidente paljenja kuća?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da li je vaša krim-policija preduzela bilo kakve akcije tokom avgusta 1995. godine protiv hrvatskih vojnika vezano za incidente paljenja kuća?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja sad ne znam. Mislim da... mislim da nije, da to ... takve događaje nismo registrirali, iako moram priznati da...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: ...kad su u pitanju paljevine kuća... mi smo u Malom...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE:...nisam vas pitao za registriranje, već sam vas pitao da li ste preduzeli neke akcije?

SUDIJA ORIE: Možda bi svedok mogao da završi odgovor. Vi ste rekli da niste registrirali takve događaje, ali ste hteli nešto da kažete. molim vas da dovršite odgovor. :

SVEDOK KARDUM: Časni Sude, mi smo imali jako velikih problema kad su bile u pitanju paljevine kuća. Najprije konfiguracija tog terena je takva kakva jeste: to je brdovit kraj, velik prostor...

SUDIJA ORIE: Ne, ne...

SVEDOK KARDUM:...razasuti zaseoci...

SUDIJA ORIE:...zaustaviću vas ovde. Vi ste rekli: " Mislim da takve događaje nismo registrirali, iako..." Pitanje je bilo da li ste preduzeli neku akciju. Dakle, šta... ja zbog toga želim da znam, iako nije registrovano, da li ste preduzimali neke akcije u odnosu na incidente paljenja? Da li ste?

SVEDOK KARDUM: Da, one su poduzimane, ali ja sam rekao ako ste... dovoljno pratili... Ja sam imao otprilike oko 2 posto pod svojom zapovjedi... policijskog sastava. Policija se orijentirala na pokrivanje terena odoriranom policijom.

SUDIJA ORIE: Da. Možemo li... ne...

SVEDOK KARDUM: A do mene je kao načelnika...

SUDIJA ORIE: Ne, ne. Ne tražim široko objašnjenje, već da se fokusiramo na ono što ste rekli: "Takve događaje nismo registrirali, ali smo poduzimali akcije." Možete li da nam date jedan primer takve akcije koja je preduzeta ali nije bila registrovana?

SVEDOK KARDUM: Pa znam... recimo sjećam se da smo imali jednu obradu nad jednim policajcem koji je zapalio šest kuća – pripadnikom naše policije, i to temeljne policije. On je u jednom selu na području Knina zapalio šest kuća, i u toj paljevini su izgorjele dvije starice. Mi smo taj... taj incident... obradili i uspjeli smo...

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine, gospodine... ne. Pitanje je bilo usmereno na paljevine koje su počinili hrvatski vojnici, ne policajci, ne civili. Da li ste preduzimali neke akcije protiv hrvatskih vojnika za koje se sumnjalo da su učestvovali u paljenju kuća u avgustu 1995. godine?

SVEDOK KARDUM: Ja za takve... takve sumnje ne znam da se uopće sumnjalo na hrvatske vojnike da su palili kuće, a moguće da je bilo koje postupanje, ja zaista sad se ne sećam.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite gospodine Margetts.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, želim sada da vas usmerim na zapisnik načelnika krim-policije od 12. avgusta 1995. godine.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, ako biste mogli da prikazete na ekranu dokument pod brojem 5024 sa spiska 65 ter. Nalazi se u tabulatoru broj 50 na listi dokaznih predmeta.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Sada, ovo je 12. avgust 1995. godine, isti datum kao i ina prethodnom dokumentu koji smo videli. Ponovo...

SUDIJA ORIE: Prethodnom dokumentu još nije dodeljen broj dokaznog predmeta ili...

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsjedavajući. To je moj propust. Želeo bih da se on uvede u dokaze, i ako bi mogao da se dodeli broj dokaznog predmeta? Hvala.

SUDIJA ORIE: To je dokument broj 1735 sa spiska 65 ter ili...

TUŽILAC MARGETTS: Da, 1735.

SUDIJA ORIE: Da, 1735. Ne čujem prigovore. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj P918.

SUDIJA ORIE: P918. A za one koji su iznenađeni ovom numeracijom, to je naravno uzrokovano spiskom koji je prethodno pripremljen za dokumenta koja su priložena uz 92 ter izjave i kojima su već dodeljeni privremeni dokazni brojevi, a oni idu sve do broja P917. P918 se usvaja u spis. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da. Gospodine Kardum, vidite da je ovaj konkretni sastanak održan 12. avgusta, prisutni su bili načelnici odseka, a deo vremena je bio prisutan i ministar...pomoćnik ministra Benko. Hteo bih samo da pogledate prvi paragraf dnevnog reda pod stavkom 1. Tu ćete videti da su se gospodin Milinović i gospodin i Turkalj nakon konsultacija sa gospodinom Grujićem i oficirom civilne zaštite dogovorili da će se postupak u novoustrojenim prihvatnim centrima prema osobama koje odbiju da idu u Srbiju, sprovoditi na isti način kao i u prihvatilištima za civilna lica. A krim-policija je trebalo da proveri spisak osoba sa ciljem mogućeg otkrivanja traženih lica ili počinioaca krivičnih dela. Moje pitanje sada se nadovezuje na pitanje o kojem smo juče razgovarali a takođe i na ovaj zapisnik: Zbog čega su se civili nalazili u prihvatnim centrima?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Časni Sude, zašto su civili u prihvatnim centrima bili – postavlja se pitanje meni. Možda sam ja prenizak nivo da se mene to pita, ali ja ću dati svoje pojašnjenje. Prvo, kad smo... kad su dovođeni, ne znam zašto i po kojoj zapovjedi su dovođeni civili. Ja tu zapovjed nisam izdao i ona nije nastala sigurno na nivou policijske uprave zadarsko-kninske. Međutim, činjenica je da ti civili nisu imali hrvatske dokumente. Oni jednostavno nisu imali nikakav dokument kod sebe, i oni su prije svega dovođeni u te prihvatne centre kako bi se njima izradili dokumenti. Još ranije sam kazao da se radilo uglavnom o: starim, nemoćnim, bolesnim i... i u velikom broju mentalno retardiranim - žao mi je što to moram reći, ali zaista je tako bilo, je li – osobama koje su napustili njihovi... njihovi članovi obitelji koji su se o njima mogli brinuti i... otišli a njih ostavili. Mislim da su postupci sa civilima bili isključivo rukovođeni humanitarnim načelima brige o tim osobama. Ja sam čak pretpostavio ranije da bi se moglo ovo pitanje meni postaviti, pa sam donio jedan izvještaj ovdje naših policajaca koji su dovezli iz... s područja Lapca, iz Lapca, pardon, iz Srba ovaj... 12, mislim da je riječ o 12 civila ili grupi civila, napravili njima dokumente u policijskoj postaji u Lapcu i vratili ih istoga dana svojim kućama. No međutim, u početku to nije bilo moguće, jer je bilo ih poprilično, popriličan broj, a te službe su se tek ustrojavale. Mnogima je trebalo dat... trebalo dati lijekove, mnoge je trebalo smjestiti u bolnicu, mnoge je trebalo previti, i tako dalje i tako

dalje. Znači, ovdje je riječ o činjenici da nisu imali nikakove dokumente, da su im se htjeli napraviti dokumenti, i činjenice da su to bili ljudi uglavnom nesposobni da sami vode brigu o sebi. I dolaskom u prihvatne centre, oni nisu bili u ingerenciji policije. Oni su bili isključivo u ingerenciji civilnog osoblja za prognane i izbjegle i Crvenog križa. A ovaj dio što kaže da će se postupati kao sa prihvatnim centrima – civilima, i da će se eventualno prema osobama za koje se utvrdi da su počinitelji kaznenog djela provoditi krim-obrada, to je točno, je li. Jer nama su u prihvatne centre za civile završili počinitelji ratnog zločina... neki... pa se naknadno utvrdilo da su izvršili... da su počinili ubojstvo tijekom... ovaj, okupacije, i tako dalje. Zoran Cvijanović, primjer je iz Knina, koji je ubio Josipa Zelića.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: To je u redu, gospodine Kardum. Sada bih želeo da se vratimo na ovaj zapisnik, i tu se pominju osobe koje su odbile da idu u Srbiju. Sada, u toj fazi, mnogo srpskih civila nije u stvari odbijalo da ode u Srbiju, već su u stvari birali da idu u Srbiju i napuste tu teritoriju, je li tako?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Koliko ja znam, ti su ljudi imali više mogućnosti. Jedno od tih je da ostanu kod svojih kuća, jedna je da odu u Srbiju kod svojih rođaka, jer tamo su bili... Zašto u Srbiju? Zato što su bili tamo izbjegli njihovi članovi obitelji... mlađi, i treća da eventualno ukoliko mogu odu u treće zemlje. To je bio njihov vlastiti izbor, oni su to birali, ali to nije bio rezultat rada u policijskim upravama. Ja o tom pojedinosti ne znam, a kako i vidite, ovaj... ovi dokumenti su nastali ovaj... u ministarstvu unutarnjih poslova i autori tih dokumenata i sudionici tih dokumenata su sasvim znane osobe. Nijedna nije meni podređena ili neposredno nadređena izravno, je li, u prvoj liniji. Tako da za neke komentare bi bilo možda korektnije da ste pitali ove osobe.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala gospodine Kardum. Pre par trenutaka smo pogledali dokazni predmet Tužilaštva P918, i videli smo četiri incidenta zločina koji su se dogodili na teritoriji, i vi ste rekli da ste pratili te... te događaje. Da li mislite da su ti događaji imali uticaja na preostale Srbe i na njihovu odluku da li da ostanu ili da odu sa te teritorije?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pa ne znam. To je, to je teško komentirati, znate... jer u tim trenucima ti prostori su bili na neki način izolirani. Ljudi iz jednoga sela nisu mogli znati što se dešava u petome selu da bi se mogli... da bi mogli se ... donositi odluke temeljem toga – ja ću napustiti ili ja neću napustiti. Uglavnom, meni je poznato da su hrvatske humanitarne organizacije te ljude obilazili, da su im nosile pomoć u hrani, da je država organizirala čak i materijalnu pomoć u novcima. Mi smo čak registrirali na terenu da su naši policajci se brinuli o tim ljudima, hrvatski vojnici. U mnogo slučajeva ja sam čuo dosta lijepih, ovaj, priča tih Srba na račun hrvatskih vojnika...

SUDIJA ORIE: Da. Dozvolite da vas prekinem... da vas prekinem. Pitanje se nije odnosilo na to kako se brinulo o ljudima koji su ostali u selima, već je pitanje bilo da li vi mislite da su opisani zločini u drugom dokumentu koji smo upravo videli... nastavak paljenja kuća i konfiskacija imovine – da li je to uticalo na izbor onih koji su se nalazili u prihvatnim centrima, na njihov izbor da li da se vrate svojim kućama ili da odu u Srbiju. To je bilo pitanje.

SVEDOK KARDUM: Ne znam da li su ti ljudi uopće znali za nešto što im se desilo ako nisu bili tu. Kako su mogli znati?

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts, izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala gospodine predsedavajući. Sada bih želeo da...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Izvinite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Radi se o proceduralnoj stvari, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

prevodioci: Molimo da uključite mikrofon.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Radi se o proceduralnoj stvari. Govorili smo o dokaznom predmetu Tužilaštva P918, ali ja sam taj dokument već pronašao kao dokazni predmet Odbrane D645 – samo radi zapisnika.

SUDIJA ORIE: D645. To bi onda bilo... to je pismo Maria Tomasovića?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tako je.

SUDIJA ORIE: Iako nema datuma na vašoj listi, gospodine... to je bilo...

TUŽILAC MARGETTS: 12. avgusta, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: 12. avgusta. Možete li molim vas to da potvrdite kako bi... možda gospodine sekretare i vi možete da uporedite D645, i ukoliko se radi o istom dokumentu, mislim da bi onda trebalo da P918 poništimo i taj broj ponovo iskoristimo. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Gospodine predsedavajući, ako bi mogao da se dodeli broj dokumentu sa liste 65 ter pod brojem 5024 od 12. avgusta 1995. godine – zapisniku sa sastanka načelnika krim-policije i da se uvrsti u dokazne predmete?

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare, 65 ter pod brojem 5024 će biti broj?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj P919.

SUDIJA ORIE: P919 se usvaja u spis. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsedavajući, da li bi bilo moguće ukoliko poništimo P918 da onda ovom dokumentu dodelimo taj broj?

SUDIJA ORIE: Pa, to je moguće, ovaj ili neki drugi, ali pošto to nije završeno... tražio sam od vas da proverite... tražio sam da ti o gospodin sekretar potvrti, i tek onda može da se poništi broj.

TUŽILAC MARGETTS: U redu.

SUDIJA ORIE: Ali to će svakako biti iskorišćen broj ukoliko bude dostupan. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsedavajući. Gospodine predsedavajući, sada bih želeo da se pozovem na dokument koji je dokazni predmet Odbrane D510, a to je tabulator 44 na spisku dokaznih predmeta. I gospodine sekretare, zamolio bih da se prikaže dokument - stranica 4 na engleskom i stranica 5 na BHS-u. Strane u predmetu su razgovarale i saglasile se da se dopuni prevod ovog dokumenta, časni Sude, i ja bih želeo da vam skrenem pažnju na taj dodatak, jer je dokument već bio uvršten u spis tokom glavnog ispitivanja ranijeg svedoka, svedoka 86. I samo želim da vam naznačim izmene, časni Sude. Ukoliko pogledate odeljak 3, "Privođenje" ... naslov "Privođenje", ako pogledamo poslednji red prvog paragrafa, i... ili poslednju rečenicu koja govori o... na kraju rečenice: "Službenici MUP-a privešće vojno lice ukoliko se to ne može sprovesti od strane..." Sada, reč *ne mogu* je zamenila reč *ne može*. Ista ispravka je napravljena u drugom redu odeljka 4, gde se kaže "Zvaničnici MUP-a. Ukoliko se to ne može sprovesti od strane..." Prethodna reč je bila *ne može*. I gospodine sekretare, ako možemo da se spustimo niže na englesku verziju, molio bih. Časni Sude, nedostaje jedna rečenica u prevodu, i to je... ona počinje u šestom redu od kraja stranice, i ta rečenica glasi: "Prema tome, za pravnu primenu sredstava prinude protiv vojnog lica važno je da saznaju da li je moguće da vojna policija blagovremeno interveniše." I ja iznosim u zapisnik da je ovaj dodatni prevod sada učitao, ali mi tokom ispitivanja prethodnog svedoka nismo imali korist od te dodatne rečenice, i... dodatne informacije koju smo dobili zamenom reči *ne može* u *ne mogu* u odeljcima 3 i 4.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, ako možete da pogledate...

SUDIJA ORIE: Pre svega, razumeo sam da je postignut dogovor oko ovog. Prema tome, gospodine sekretare, onda dokazni predmet Odbrane D510, prevod može biti zamenjen sada ispravljenim prevodom. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, ako možete da pogledate u odeljak 5 dokumenta koji je prikazan.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, ako je moguće da prikažemo na sredini ekrana 5. odeljak na BHS verziji.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I gospodine Kardum, molim vas da nam kažete kada završite čitanje ove stranice kako bismo prešli na sledeću.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, pročitao sam. Ne znam što... što tražite od mene?

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: U redu. ako biste sada mogli da obratite pažnju na preostali deo petog odeljka. Molim vas da nam kažete kada završite s čitanjem.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Je, završio sam.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Sada, vidite da se na toj stranici spominje u predzadnjoj rečenici činjenica da... da će se prisilna sredstva sprovesti od strane policajaca protiv vojnih lica, i da je bitno utvrditi da li je postojala mogućnost da vojna policija blagovremeno interveniše. A vi ste govorili o relativnim ovlašćenjima vojne i civilne policije nad vojnim osumnjičenicima, i ja bih želeo da vas pitam: da li se to poklapa sa vašim shvatanjem? A to je ukoliko je bilo moguće da vojna policija interveniše blagovremeno, onda civilna policija nije bila u stanju da interveniše protiv vojnih počinitelja?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Nije mi jasno pitanje. Hoćete ponoviti, molim vas?

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da. Gospodine Kardum, u vašoj izjavi govorili ste o činjenici da je primarna odgovornost kada je reč o prijavi zločina i privođenju vojnih osumnjičenika na komandirima, u smislu dojavljivanja o tome vojnoj policiji, a potom vojna policija je privodila vojne osumnjičenike i istraživala stvar. Dakle, ovaj ovde dokument navodi u stvari da ukoliko je vojna policija u mogućnosti da pravovremeno interveniše, da onda civilna policija nema zakonska prava da interveniše protiv vojnih počinitelja.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, tražim da se pitanje postavi u punom kontekstu. Sledeća rečenica to stavlja u kontekst, i tu se kaže da to nije samo pitanje šta... kako smo mi definisali... trebalo bi to da mu se predoči. Mislim da je sledeća rečenica ključna.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine... učinite to u potpunosti koliko je moguće, ne izostavljajući pojedinosti. Da li molim vas možete da preformulišete vaše pitanje gospodine Margetts?

TUŽILAC MARGETTS: Da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, primetili ste da je gospodin Mišetić naznačio da je sledeća rečenica takođe važna za ovo pitanje. U sledećoj rečenici je zaključak da će se sprovođenje prinude od strane ovlašćenih policijskih službenika smatrati ilegalnim ukoliko se utvrdi da je vojna policija bila u mogućnosti da blagovremeno interveniše. Da li to odgovara vašem shvatanju relativnih ovlašćenja civilne policije i vojne policije nad osumnjičenim vojnim počiniocima?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne znam gdje su ove upute uopće nastale. To... ja prvi put vidim ove upute, ali meni je znano da ukoliko je vojna osoba počinitelj kaznenog djela, da prema toj osobi postupa vojna policija. ako je ta vojna osoba bila u civilnom odijelu, postupa civilna policija sve do trenutka dok se ta ne legitimira i ne predstavi kao vojnik. kad se predstavi kao vojnik, civilna policija staje i o tome obavještava vojnu policiju. mi smo tako radili... Ako je eventualno civilna policija zatekla vojnu osobu na izvršenju kaznenog djela, ona tu vojnu osobu zadržava i obavještava vojnu policiju koja je dužna preuzet takvu osobu na daljnju obradu. Mislim da sam tu jasan. To su, to su...

nekakva pravila kako smo mi ponašali se. Inače, ja prvi put vidim ovako nešto – to u pisanoj formi, je li. Ne znam, mislim da sam ja razumio ovo pitanje.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da gospodine Kardum, jeste, i hvala vam na odgovoru. Sada bih se pozvao na dokument koji je uvršten u spis kao dokazni predmet Odbrane D49. To je tabulator 5 ili broj 5 na spisku dokaznih predmeta. To je naređenje Joška Morića.

TUŽILAC MARGETTS: I gospodine sekretare, ako to može da se prikaže na ekranu. to je naređenje Joška Morića od 18. avgusta.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Vi ste pregledali ovaj dokument juče sa ostalim vašim materijalima, i ovo se spominje u vašoj izjavi, paragraf 9 i 10 vaše izjave iz 2007. godine. Želeo bih da sada odmah pređemo na 5. paragraf, ako možemo. I videćete ponovo u tom 5. paragrafu situaciju gde vojna policija ne može da izvrši zadatak, a taj zadatak je opisan u odeljku 4. – da civilna policija to radi sama. Da li i to odgovara vašem razumevanju razlike između uloge civilne i vojne policije, ili da li to na bilo koji način menja uobičajenu situaciju, a to je – kada vojna policija ne može da izvrši zadatak na terenu: uviđaj, kriminalističku obradu, u tom slučaju civilna policija to čini samostalno, bez obzira na to da li počinitelj nosi uniformu Hrvatske vojske ili ne.

Dakle, to znači da će biti slučajeva kada postoje osumnjičeni vojni počinitelji, a civilna policija sprovodi na licu mesta istrage i sudske i operativne kriminalističke obrade. Da li to odgovara vašem razumevanju... odnosa između vojne policije i civilne policije, ili da li ovo naređenje u stvari menja to na neki način?

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ulažem prigovor jer smatram da je pitanje veoma kompleksno, i nisam siguran da razumem šta se u pitanju u stvari traži.

SUDIJA ORIE: Vi ste zabrinuti da li je svedok...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tako je.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Margetts, postoji li ikakva mogućnost da pitanje bude manje komplikovano?

TUŽILAC MARGETTS: Da. I ja ću...

SUDIJA ORIE: Molim vas da učinite tako.

TUŽILAC MARGETTS: I više će se zasnivati na stvarnim događajima.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Nakon 18. avgusta 1995. godine, da li ste obavili na terenu uviđaj i sudske i operativne kriminalističke obrade u slučajevima kada je osumnjičeni počinitelj bio vojno lice, i to bez asistencije ili... od strane vojne policije?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne znam kako mislite da mi možemo znati ovaj, tko je počinio neko kazneno djelo ako ne znamo počinitelja, ako je počinitelj NN. Kažete: "Misli da je vojna osoba". To znači mi da već imamo nekakvu osnovu sumnje ko bi mogao biti počinitelj, je li. Mislim da to tako ne ide. Kad imamo kazneno djelo, mi postupamo prema kaznenom djelu, mi ne postupamo prema počinitelju. Znači, mi istražujemo kazneno djelo. Tek kad u istrazi kaznenog djela dođemo do saznanja da su mogući počinitelji pripadnici vojske, mi ćemo naravno o tome u svakom slučaju izvjestiti vojnu policiju i dalje ćemo dogovarati rad. Ako je potrebna nekakva naša daljnja...

SUDIJA ORIE: Dozvolite da vas prekinem... dozvolite da vas ovde prekinem, jer ne odgovarate na postavljeno pitanje. Videli ste da u paragrafu 4 ovog dokumenta stoji da mora postojati dogovor između... da u najmanju ruku načelnik policijske administracije, ja sam shvatio da načelnik civilne policije treba da se sastane sa komandirima bataljona vojne policije, što smo pronašli u paragrafu 1. Zatim u paragrafu 4 se kaže da se oni moraju dogovoriti da treba posle svakog slučaja paljenja kuća i protivzakonitih odvoženja pokretne imovine ljudi sprovesti na terenu istrage i sudske i operativne kriminalističke obrade. Potom, u paragrafu 5 pronalazimo da ukoliko vojna policija ne može da sprovede zadatak, zadatak o kojem sam upravo govorio, da onda će to civilna policija izvršiti samostalno, čak i u slučaju kada počinitelj ima na sebi uniformu Hrvatske vojske. Sada, pitanje je bilo: Da li ste ikada sami obavili na terenu uviđaj i sudske i operativne kriminalističke obrade u slučajevima kada je osumnjičeni počinitelj bio vojno lice, kada vojna policija nije mogla da izvrši te zadatke? Da li se to ikada dogodilo?

SVEDOK KARDUM: Mi smo obavljali očevide, ne znajući ko je počinitelj kaznenog djela kaznenog djela, a obradu, obradu nismo provodili bez znanja vojne policije.

SUDIJA ORIE: Da. Rekli ste da ste obavljali uviđaje ne znajući ko je počinitelj. Da li ste ikada sproveli uviđaj u slučaju kada ste dobili izveštaj ili kada ste imali razloga da verujete da je počinitelj nosio uniformu Hrvatske vojske?

SVEDOK KARDUM: Ja se sad moram toga prisjećati, ovaj... jer ja nisam bio na tim očevidima i tako dalje, ali sad, sad sam se sjetio da je nekih bilo. Recimo... znam da je bilo prijavljenih... prijavljeno kazneno djelo primjera radi silovanja u Kninu i da je oštećenja sumnjičila, mislim da je sumnjičila već unaprijed odoriranu osobu, neću reći vojnika, nego odoriranu osobu.

SUDIJA ORIE: Da. To je...

SVEDOK KARDUM: I to je kazneno djelo riješeno i tako dalje i tako dalje, je li.

SUDIJA ORIE: Da. Sada, ovaj dokument govori o slučajevima paljenja kuća i protivzakonitih odvoženja pokretne imovine ljudi. U isto vreme, gospodine Margetts, izgleda da nije sasvim jasno kada se u paragrafu 5 govori o zadacima, da li je to ograničeno na vrstu izvršenog prekršaja. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Hvala, gospodine predsjedavajući.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Dakle, gospodine Kardum, da li možete da navedete neke incidente iz avgusta 1995. godine kada ste visumnjičili vojno lice kao počiniteljai kada ste nasatvili sa istragom bez učešće vojne policije – zločin paljenja kuća ili nezakonito odnošenje pokretne imovine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pa mislim da je postojao veliki broj tih kaznenih djela otuđenja protupravne imovine gdje su počinitelji bili hrvatski vojnici, a koje je obradila hrvatska policija. Sad ja ne znam točno u kojoj to mjeri i u kojoj suradnji sa vojnom policijom. Obično se to dešavalo na način da je hrvatska policija imala formirane punktove, jedno vrijeme skupa sa vojnom policijom, sa vojskom. Sad ne mogu točno odgovoriti u danima kad, to sve ima evidentirano, je li, i prilikom prolaska tim putevima, znalo se desiti da netko od pripadnika hrvatske vojske vozi nekakovu ukradenu stvar, stvar za koju nije mogao dokazati da je to njegovo... njegova stvar, je li. Mi bismo tada to obradili, tog vojnika... tu stvar izuzeli... pros... procesuirali, podnijeli kaznenu prijavu. Mislim, najčešće u suradnji sa vojnom policijom. U svakom slučaju, vojna policija je o tome bila obavještena. I svi takvi, sve takve kaznene prijave su zadokumentirane, one su zavedene u našim upisnicima, one su prosljeđene nadležnim državnim odvjetništvima i tako dalje. Imali smo primjera radi i u Zadru jedno ubojstvo gdje je hrvatski vojnik ubio civila, ubio civila u nekakvoj svađi. Mislim da i civil... i civil je bio Hrvat, Bencun se zvao kol'ko se sjećam, je li. I tu je naravno obavještena vojna policija, i vojna policija i civilna policija su ovaj... uredovala: napravili... napravljen je očevid, mislim da je izišao čak i istražni sudac, taj vojnik je prijavljen, i tako dalje, je li.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da, gospodine Kardum...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: To je ta suradnja.

SUDIJA ORIE: Da. Vi nam sada govorite detalje gde ste delovali zajedno, a pitanje se odnosilo na situacije kada vojna policija nije mogla da obavi zadatak i kada ste vi to sami učinili. To je bilo pitanje, i to je ono što piše u petom paragrafu ovog dokumenta. Izvolite nastavite, gospodine Margetts. Mogu li da vas zamolim da se koncentrišete u vašim odgovorima, da pažljivo saslušate pitanje, i da se odgovor ne odnosi na celokupnu situaciju već samo na okolnosti koje su navedene u pitanju. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsjedavajući. Postoji još jedna tema na koju bih želeo da predem, i ukoliko je to u redu, započeo bih sa njom sada, ili...

SUDIJA ORIE: A da li će to biti vaša poslednja tema ili...

TUŽILAC MARGETTS: Da. Gospodin... dakle, ova tema i još samo jedna stvar, što bi moglo da bude...

SUDIJA ORIE: koliko će vam vremena biti potrebno?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC MARGETTS: Mislim još oko 15 minuta.

SUDIJA ORIE: Onda mislim da je bolje da prvo napravimo pauzu. Sada, jedna od prednosti odlaska na pauzu suprotno satnici određenoj za to je da su strane u predmetu disciplinovanije, pa nakon pauze samo zamislite da će uslediti pauza posle 15 minuta. Pravimo pauzu i nastavljamo sa radom u 10.55 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts, počinje prvi od vaših 15 minuta. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsedavajući. Gospođu sekretarko, ako možemo da vidimo dokument sa liste 65 ter broj 5469. Obaveštenje stranama, ovde se ne radi o dokaznom predmetu, jer je to dokument koji nam je gospodin Kardum juče pokazao. Imamo prevod tog dokumenta...

SUDIJA ORIE: Da. Mogu li da pretpostavim da je Odbrana takođe imala mogućnost da pogleda ne samo original već i prevod dokumenta? Da.

TUŽILAC MARGETTS: I molio bih ako bismo to mogli da uvedemo u spis i da mu se dodeli broj dokaznog predmeta?

SUDIJA ORIE: Ne čujem prigovore. Gospođu sekretarko?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj P920.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P920 se usvaja u spis, a što mi daje priliku da se vratim na dokazni predmet Tužilaštva broj P918, za koji je rečeno da je isti dokument kao i dokazni predmet Odbrane D645. Iako se čini da su sadržaji dokumenta isti, dokumenti nisu identični. Očigledno je da potiču iz različitih izvora. Pored nečeg što je napisano rukom, a ne čini se posebno važnim, pečati na dokumentu na drugoj stranici se ne nalaze na istom mestu, i D645 ima napozadini pečat za kopiju ili da je to kopija koja je uzeta iz nekog arhiva i nepojavljuje se na drugom dokumentu. Prema tome, iako ne znamo koji bi značaj toga mogao biti u određenim okolnostima, ostavljamo dokument sa spiska 65 ter broj 1735 u ovom trenutku kao dokazni predmet Tužilaštva P918 a ne napuštamo P918.

TUŽILAC MARGETTS: Da.

SUDIJA ORIE: Sada, ovaj drugi dokument koji je na našim ekranima je dokument koji je svedok juče doneo?

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući, tako je. I ako bi mogao i taj dokument da se uvrsti u spis, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Da. Da, vi niste...

TUŽILAC MARGETTS: Da. Izvinjavam se, časni Sude. (*preklapanje govornika*) Tako je. Hvala,.

SUDIJA ORIE:...Da. Mislim da sam to već rekao na stranici 36, u redu 22. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Sada, gospođo sekretarko, ako možemo da vidimo dokazni predmet Tužilaštva P57 na ekranu, a to je 64. stranica na BHS-u i 54. stranica na engleskom jeziku. Da. Gospođo sekretarko, izvinjavam se. radi se u stvari o dokazni predmetu Odbrane D57, moja greška. to je dnevnik policijske stanice u Kninu. To je dokument u tabulatoru 4 u spisku dokaznih predmeta, prethodno je bio broj 4473 na spisku 65 ter. to je dokazni predmet Odbrane D57, molim vas. I gospođo sekretarko, ako možemo da vidimo BHS stranicu broj 03622706, to je devet stranica ranije od stranice koja je prikazana. A unos na engleskom časni Sude, jeste pod brojem 180, i nalazi se pri kraju stranice. Tako je, to je unos koji tražimo.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, molim vas da pogledate unos pod brojem 180. To je dnevnik događaja policijske stanice u Kninu, i vidite da se tu pominje izveštaj vezano za osobu koja je ubijena, a dežurni oficir... a operativna služba zadarsko-kninska je informisana, i oni govore da je šef krim-policije Kardum prosledio tu informaciju operativnom službeniku u policijskoj upravi Knin, krim-policiji. I zatim sledi dalje. Da li se sećate da ste dobili ovu informaciju iz operativne dežurne službe policijske administracije zadarsko-kninske?
SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne sjećam se ovoga.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Ako bih mogao da vas uputim na reference...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne vidim datum.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: To je 25. avgust 1995. godine. Sada, ovde piše da ste vi prosledili operativnim delatnicima krim-policije područja Knin. Ko su bili ti operativni delatnici u Kninu u to vreme, a radi se o 25. avgustu 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: U tom... tih datuma nije bilo krim-policije u policijskoj postaji Knin osim one trojice koju sam rekao da su radili u prihvatnom centru za civile u Kninu, prihvatilište za... u Kninu, ali ovdje vidim i jednu osobu I.Petković. To bi trebala biti četvrta osoba - Ivica Petković, koja je bila djelatnik jedne od policijskih postaja u Zadru. Sad ne znam otkud on tu se pominje. I ovo mi nije poznato, Ž.Zrilić, to ne znam šta bi to moglo biti. Željko Zrilić. Željko Zrilić je radio... u tom vremenu je bio mislim na području Gračaca.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I da li su obojica bili službenici krim-policije – Zrilić i Petković?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Bili su detektivi. Zrilić je bio detektiv, a Petković, ne znam da li je bio u odori, ili je temeljni, ili krim-policajac, nisam siguran.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Rekli ste da je Zrilić bio detektiv. Da li je on bio vama potčinjen?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Imao je on... između mene i njega bilo je još ljudi u zapovjednom lancu. Bio je... ako je bio djelatnik druge postaje, onda je imao pomoćnika zapovjednika za krim-policiju za drugu postaju. To je na području Zadra.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Ako možemo da razjasnimo. Govorili ste o službenicima krim-policije koji su radili u prihvatnom centru. Juče ste pomenuli tri osobe koje su tamo radile. Da li je bilo dve ili tri osobe koje su radile u prihvatnom centru u Kninu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je. Radile su tri, ali ja se ovih ne sjećam, ove dvojice ovdje. Znam da je Željko Zrilić radio na području Gračaca, a sad ne znam otkud on ovdje u ovome... otkud se on sad ovdje spominje.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I gospodine Kardum...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: A za ovoga Petkovića se zaista ne sjećam, ne sjećam se gdje je... gdje je on bio, je li bio uopće raspoređen u Knin, otkud tu njegovo ime i prezime. Ja sam rekao da se sjećam trojice, a to su: Slavko Raspović, to je Dejan Klanac i Božo Ražov. Da li je još neko bio ja sa sigurnošću ne mogu to...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Kada su ta trojica krim-policajaca učestvovala u istragama teških zločina poput ubistva, da li ste vi bili obavješteni o toj istrazi?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja bi trebao biti svakako informiran, i ja sam znao za gotovo sve istrage ako se radilo o istragama o ubojstvima.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: U vreme kada bi krim-policija bila uključena, da li su vas oni odmah obavještavali?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, oni bi mene obavjestili, a ja sam imao u svom odjelu dva čovjeka, linijske inspektore za krvne i seksualne delikte. Jedan je bio u višoj stručnoj spremi – Ivica Dučić, a drugi je bio srednje stručne spreme – Krešimir Šimičević. I oni su bili djelatnici Odsjeka općeg kriminaliteta, i uglavnom ti su ljudi istraživali takva, ovaj, kaznena djela. A... ovi detektivi su im samo mogli u tom pomagati.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Sada...

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsjedavajući, nameravam da se pozovem na dokument koji je primljen u dokaze pod pečatom, pa se pitam da li bismo mogli da pređemo na privatnu sednicu?

SUDIJA ORIE: Prelazimo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, ponovo smo na otvorenoj sednici.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodo sekretarko. Gospodine Margetts, možete da nastavite od mesta gde ste govorili o pitanju koje ste greškom izneli delimično i na privatnoj sednici, o materijalu i na koji način želite da ga predočite Pretresnom veću. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući. Postoje dve stvari oko kojih ne postoji saglasnost među stranama. Prvo pitanje je pokrenula Odbrana gospodina Čermaka, i odnose se na to da ti krivični registri nisu na 65 ter listi dokaza Tužilaštva. Drugo pitanje je pokrenula Odbrana Gotovine vezano za tabelu koju je Tužilaštvo pripremlilo. Ako mogu prvo da govorim o pitanju izvornih dokumenata – krivičnih registara – i istorijatu nabavke tih dokumenata, za koje smo zatražili sada da se dodaju 65 ter listi dokaza. Istorijat je takav da smo ih mi dobili u dve serije, krajem decembra, 20. decembra, a zatim 31. decembra (2007. godine). Obradili smo ih na uobičajeni način. Sadrže oko 270 stranica informacija, i oni su dati na prevođenje. Prevod tog materijala je završen tek u avgustu ove godine, i upoređivanje ovog materijala sa drugim materijalima koje smo imali proizvelo je tabelu koja je urađena relativno skoro. Materijali su ponovo obelodanjeni u dve serije. Tri krivična registra su obelodanjena Odbrani početkom juna ove godine, a četiri tabele su... ili registra su obelodanjena Odbrani početkom jula ove godine. Dakle, to je istorijat obelodanjivanja ovog materijala, a trenutna situacija je da se oni ne nalaze na listi dokaznih predmeta. Svakako da je mnogo meseci prošlo od kad smo mi dostavili listu dokaza, a prevod je završen mnogo meseci nakon što smo dostavili našu poslednju listu sa dodatnim dokumentima na spisku dokaznih predmeta, i zbog toga je ovaj usmeni zahtev danas.

SUDIJA ORIE: Mogu li da pitam zbog čega je toliko vremena prošlo od perioda kada ste dobili ta dokumenta do trenutka kada su oni obelodanjena Odbrani? Čini se da je od pomenutih 20. i 31. decembra do obelodanjivanja prošlo približno pola godine?

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući. Obelodanjivanje ovih dokumenata je usledilo nakon analize materijala a ne pre toga i bilo je povezano sa analizom materijala... bolje da kažem da je naša završna analiza usledila nakon dobijanja prevoda materijala. Tako da je to bilo... nisu odmah obelodanjena jer Tužilaštvo nije odmah razumelo u potpunosti značaj... materijala po njegovom primitku, već ga je bolje sagledalo kasnije. I samo vezano za materijal i njegovu relevantnost u odnosu na pitanja koja se pojavljuju u ovom postupku, jedan od glavnih razloga zbog kojih sam zatražio da svedok skine svoje slušalice je činjenica da je tokom ovog ispitivanja u više navrata govoreno o ovim registrima kao o delu procedure vezane za dojavu zločina, i zapišivanje zločina u ovim registrima je bio jedan od prvih koraka u pokretanju istrage zločina. Nužno, mnogo informacija koje se nalaze u ovim registrima se kasnije ponavljaju u prijavama kancelariji Tužilaštva, i u nekom smislu su informacije iz ovih registara osnova i do nekog nivoa ponavljaju suštinske informacije koje nalazimo u dokaznim predmetima Odbrane D511 i D568. Dakle, mi tvrdimo da su ovi registratori o zločinima relevantni kao jedan od... prvih koraka u određivanju da li će se ili neće određeni zločin istražiti. I drugo, ovi registri zločina su efektivni izvori informacija na kojima se zasnivaju podnesci D511 i D568. I mi kažemo da nema ničeg novog u tim registrima, u smislu pitanja na koja se ti registri odnose. I zapravo, mi smo to analizirali, i 360 unosa u tim registrima se pojavljuju i u D511, a sledeći broj, mislim da je to 48, ili oko 48 unosa koji se pojavljuju u tim registrima zločina e nalaze i u izvornom materijalu koji je dobila Odbrana Gotovine, i taj materijal je iskorišćen u nastanku

dokaznih predmeta D511 i D568. Mi smatramo u ovoj fazi da oni imaju dokaznu vrednost. Oni su izvorni materijal, i oni nisu... oni ne prikazuju nove informacije. U njima se ne nalazi ništa što... što je u ovom trenutku dramatično novo za strane u postupku. Nadalje, mi u smislu onoga što prikazuju smatramo da će biti veoma korisni dodatak listi dokaznih predmeta i veoma korisni Pretresnom veću kada bude razmatralo prirodu aktivnosti istraživanja zločina. Kada je u pitanju svedok, on je sasvim jasno istakao da će moći da pregleda ove registre i dati nam korisne informacije u odnosu na njihove izvore i način na koji su sastavljeni i na koji su upotrebljavani, i zbog toga smo mi i podneli zahtev, i iz tog razloga mi to činimo u prisustvu ovog svedoka. Slično tome, ako mogu da pređem na tabelu zločina koju smo napravili, mi... ponovo, i ja sam o tome kratko govorio pre nego što smo završili sa privatnom sednicom, a to je da ova tabela na efektivan način prikazuje informacije iz registra zločina u obliku koji je jasan i nadamo se upotrebljiv za Pretresno veće. Dakle, kao i vezano za podnesak o registru zločina, tvrdimo da tu nema ništa novo u ovoj tabeli. Ona samo pomaže stranama kao i Pretresnom veću u rukovanju i upotrebi ovih informacija, a opet, smatramo da bi bilo korisno da se ovom svedoku pruži prilika da komentariše tabelu koju smo mi sastavili i informacije koje se u njoj nalaze. Časni Sude, ovim se završava moje izlaganje. Ukoliko imate bilo koje pitanje...

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Pretresno veće će prvo dati priliku Odbrani da odgovori.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala gospodine predsedavajući. Mi ulažemo prigovor na prihvatanje u spis po pravilu 65 ter za obe stvari, i za tabelu koju je napravilo Tužilaštvo kao i za registratore koji su poslužili kao osnov za to. Kao što sam i rekao gospodinu Margettsu, u ovom trenutku za nas ne predstavlja problem relevantnosti ili dokazne vrednosti jer mi nismo... mi nismo imali poštenu priliku da čak i pogledamo te dokumente. Kao što i Pretresno veće zna, na ovaj način Tužilaštvo s vremena na vreme dodaje ili traži ili dostavlja podneske oko dodatka novih dokumenata na 65 ter listi. smatram da su sve tri Odbrane bile veoma razumne kada je reč o prihvatanju dokumenata. Uglavnom su dokumenti bili na jednoj ili dve stranice, možda i nekoliko više, i mi smo bili u mogućnosti da te dokumente pregledamo i da se pripremimo za unakrsno ispitivanje svedoka. Ovde je specifičan problem za Odbranu, naprimer, ta kompilacija Tužilaštva sa namerom da bude neka vrsta sažetka osnovnih dokumenata sastoji se od nekih 100 strana. To samo govori Pretresnom veću da kada je sažetak od 100 strana, koliko onda ima materijala koji moramo da pregledamo kako bismo procenili... procenili pouzdanost pod A – šta je to sastavilo Tužilaštvo, i pod B – da vidimo da li su osnovni materijali možda relevantni za prikazivanje svedoku prilikom unakrsnog ispitivanja kako bi se suprotstavio zaključcima koje će Tužilaštvo pokušati da izvede bilo preko osnovnih dokumenata bilo preko dokaznih predmeta koje su pripremili. Primetio bih da je Tužilaštvu bilo potrebno otprilike dva meseca da napiše prigovore za dokazni predmet Odbrane D568 i pregleda sve materijale koje smo im dostavili. Bilo im je potrebno dva meseca da pregledaju i da svoje prigovore dostave Pretresnom veću. Mi smo ovo tabelu dobili, ja verujem u četvrtak uveče, možda u sredu uveče, ali je u svakom slučaju sredi ili četvrtak prošle nedelje – i to prvi put. To nama ranije nije bilo obelodanjeno. Kada je reč o obelodanjivanju Odbrani osnovnih dokumenata u junu mesecu, verujem da je Odbrana Gotovine na statusnoj

konferenciji ili na 65 ter statusnoj konferenciji upozorila Pretresno veće i Tužilaštvo na problem obelodanjivanja po Pravilu 66 (B) i Pravilu 68, za koji verujem da je sada o njemu reč. Mi dobijamo obelodanjene dokumente od Tužilaštva ali ne i obaveštenja da su neka dokumenta oni dobili i da će dostaviti podnesak po Pravilu 65 ter jer obavezno nameravaju da ta dokumenta koriste na suđenju. Za nas postoji velika razlika u tome kako mi pripremamo ili koliko vremena provodimo u pregledu hiljada stranica ukoliko nam Tužilaštvo lkaže na primer da bi to mogao da bude oslobađajući materijal koji su nam obelodanili po Pravilu 68 ili da je to po Pravilu 68 (B), što je široka kategorija koja ne ukazuje na to da Tužilaštvo planira da upotrebi ovaj materijal na suđenju. Kao dodatak pitanju časni Suda zbog čega je materijal koji je primljen u decembru obelodanjen tek u junu mesecu, mi na to dodajemo pitanje: Ako su dokumenti poslani na prevod u junu mesecu, zbog čega nas nisu obavestili o tome... da imaju dokumente za obelodanjivanje za koje su zatražili prevod i koje nameravaju da dodaju listi dokaza po pravilu 65 ter. Pored toga u podnesku za ovog svedoka po pravilu 92 ter, postoji zahtev da se proširi pravilo za 65 ter dokaznu listu, za šta verujem da nije bilo prigovora vezano za zahteve u pisanoj formi u skladu sa podneskom 92 ter. Mi sada imamo nekoliko stotina ako ne i hiljade stranica kroz koje treba da prođemo na osnovu usmenog podneska, i posle pismenog podneska po pravilu 92 ter gde je zatraženo usvajanje prilično obimnog materijala i stavljanje pred svedoka. Ono što sam ja rekao gospodinu Margettsu je da mi samo tražimo poštenu mogućnost da pregledamo taj materijal, i u ovom trenutku časni Sude, mogu da vam kažem da ukoliko im se dozvoli da to prikažu svedoku, da mi nećemo biti u mogućnosti da unakrsno ispitamo svedoka vezano za taj materijal. Rekao sam gospodinu Margettsu da ukoliko bismo imali nekoliko nedelja da prođemo kroz materijal i vidimo da li imamo prigovore, mi se možda i složimo da postoji dokazna vrednost u tim dokumentima, da su značajni za ovaj predmet, i da treba da se nađu na dokaznoj listi 65 ter i prihvaćeni pred Pretresnim većem. Problem je u tome da kada mi nešto dobijemo u sredu ili četvrtak uveče, a u ponedeljak će svedok govoriti o tom brojnom materijalu, onda nije razumno od nas očekivati da budemo u stanju da unakrsno ispitamo svedoka o tome, posebno sada kada je Tužilaštvo upozorilo Pretresno veće da oni žele da to stave... da žele da dopune listu po pravilu 65 ter jer žele da taj materijal iznesu pred svedoka, a to nas onda dovodi do činjenice da ukoliko oni žele taj materijal da stave pred svedoka, to će verovatno značiti da ćemo i mi o tome želeti da unakrsno ispitamo svedoka, a mi to u ovom trenutku nismo u mogućnosti da uradimo. I iz tog razloga časni Sude, naš stav je da to ne treba da se stavlja pred ovog svedoka u ovom trenutku jer Odbrana nije u mogućnosti da unakrsno ispita svedoka o tome i da nam se da razumno vreme... zatražio bih nekoliko nedelja... da prođemo kroz taj materijal, kako bismo videli da li imamo prigovore, i da onda vidimo da li taj materijal može da se prikaže i drugom... svedoku. Ima još svedoka koji... koji će verujem biti kompetentni da govore o tim pitanjima. Ne bih na otvorenoj sednici bio konkretniji od ovoga, ali budući svedoci će možda biti u mogućnosti da govore o osnovnim dokumentima, a mi ćemo tada imati poštenu mogućnost da postavimo pitanja budućim svedocima o ovim temama. Hvala časni Sude.

ADVOKAT KAY: Nemam šta da dodam, časni Sude. To je pitanje adekvatnog obaveštenja o 65 ter listi.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nemam šta da dodam izlaganju mog uvaženog kolege.

SUDIJA ORIE: Očigledno imamo dva pitanja. Jedan se odnosi na način kako je dokument sastavljen. Pitam se da li bi... da li bi bilo korisno postavljati pitanja svedoku o tome kako su te informacije sastavljene, već da mu postavite pitanja o osnovnim dokumentima. Ja sam to shvatio kao jednostavan pristup Pretresnog veća materijalu koji nalazimo u nekoliko izvora dokumenata, i da zbog toga nema potrebe da se pred svedoka iznose pitanja o tome i da možemo Odbrani dati vremena da to pogleda. Jer ako je samo reč o kompilaciji informacija koje se već nalaze u drugim izvornim materijalima, onda je primarno da potvrdimo da li su stvari stavljene u prave odeljke i da li su veze koje su ovde napravljene važne ili nevažne. To mi se čini da je prvo ili... radije u stvari, radije – drugo pitanje. Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Slažem se sa vama časni Sude, ali ponovo mi dopustite da kažem da se protivimo tome da se svedoku postave pitanje o materijalu. Ako Tužilaštvo želi da učini kao što smo mi učinili kada je u pitanju dokazni predmet Odbrane D568, koji je sada MFI – obeležen za identifikaciju, i da nam mogućnost da prođemo kroz to, i onda izađe pred Pretresno veće sa našim stavom...

SUDIJA ORIE: I onda da govorimo o tabelama...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tako je.

SUDIJA ORIE:... a ne o materijalu na koji se te tabele oslanjaju.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tako je. I moja druga sugestija gospodinu Margettsu je bila da ukoliko se samo radi o tome da većina materijala samo ponavlja ono što se već nalazi u dokaznim predmetima D511 i D568, i onda, ukoliko postoje pitanja koje bi trebalo postaviti svedoku, onda bih se složio sa tim da se svedoku prikažu dokazni predmeti Odbrane ukoliko u stvari tu nema razlike ili nema suštinske razlike između dokaznih predmeta Odbrane i onoga što je Tužilaštvo sastavilo. Ali moj problem je postavljanje pitanja svedoku a da mi nemamo priliku o tome da razgovaramo sa svedokom u unakrsnom ispitivanju.

SUDIJA ORIE: Da, ali ja sam razumeo da sa sav ovaj materijal koji je sastavljen već nalazi i na nekim drugim mestima i da su osnovni materijali o kojima bi se pitalo svedoka su povezani sa tim.

ADVOKAT MIŠETIĆ: ali nama čak ni ta osnovna dokumenta nisu obelodanjena, ukoliko je namera da se oni koriste pred svedokom, tako da...

SUDIJA ORIE: Da, to je svakako problem.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I ne nalaze se na listi 65 ter. To je problem.

SUDIJA ORIE: Da, ali deo toga nije na listi 65 ter, kako sam razumeo, ali je drugi deo materijala pokriven.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Kako sam ja shvatio... možda grešim, i gospodin Margetts će me ispraviti ukoliko grešim. Kako sam ja razumeo, to su dokazni predmeti za koje se sada traži da budu stavljeni na listu dokaza po pravilu 65 ter, osnovni dokumenti plus dokazi ili dokumenti koje je Odbrana Gotovine njima poslala kao izvorni materijal za D568. Ali čak i taj dokument, osnovni dokument koji smo im proizveli se takođe ne nalazi na listi 65 ter, kako sam ja razumeo.

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući. Jedna od... postojećih lista koja je vrlo slična osnovnom dokumentu koji je Odbrana nama dostavila se nalazi na 65 ter listi, i to je veoma širok rezime Tužilaštva koje nam je dostavilo Ministarstvo pravosuđa Hrvatske, i to se nalazi na listi, tako da se mnogo materijala koje se nalaze u tabeli su takođe predstavljeni u tom dokumentu. Gospodine predsedavajući, imam samo dva mala zapažanja i moguće praktičan predlog, a to je... jako mala primedba, da tabela, iako su sitna slova, to nije preko 100 stranica. Ima 38 stranica. Drugo zapažanje se odnosi na procez za D568 i naš pregled toga i zbog čega je bilo potrebno dva meseca. To je potpuno druga situacija u odnosu na ovo, jer nismo imali dovoljno informacija u samom D568, što je imalo za posledicu da smo morali da pogledamo i druge izvore što je iziskivalo toliko vremena. Mi i dalje smatramo da ovaj dokument nije toliko obiman, i da zbog svoje sveobuhvatnosti, jasnoće... i jasnoće, da je moguće... za Odbranu da to obavi.

SUDIJA ORIE: Da. Hajde da sad ne govorimo o 38 ili o 100 stranica jer mi jedna stvar se javlja. Vi znate da su ponekad Biblije objavljene u veličini od jednog centimetra. Bilo da govori nešto o informacijama koje ćete morati savladati ako to pročitate je... hajde da ne... sasvim je jasno, 38 ili 100 stranica, oči će mi patiti u svakom slučaju. Da. Onda... da.

TUŽILAC MARGETTS: Imam jedan praktičan predlog. Pravo pitanje je materijalno i potpuno unakrsno ispitivanje. Strane se razlikuju u stavu da li je to moguće. Odbrana tvrdi da nije. Ukoliko bi bilo moguće da svedok vidi te registre zločina i barem potvrdi autentičnost tog materijala, mi u tom slučaju nećemo ulaziti u suštinu tog materijala, i to bi bilo od pomoći u ovom procesu. Imajući u vidu njegov položaj, on se čini kao najbolji svedok da to učini. Tako da mi predložimo taj minimalni iskorak. Prihvatamo primedbu časnog Suda vezano za tabelu koju je Tužilaštvo napravilo. Mi smo smatrali da će to biti od velike koristi svedoku da se fokusira, kao i pružanje značajne informacije svedoku na koje bi on mogao da odgovori, i mi mislimo da bi to moglo da pomogne... pomoglo bi da o tome bude ispitan, ali mi prihvatamo da to... da to nije od ključne važnosti da svedok bude ispitan o toj tabeli. Tako da je naš praktičan iskorak, naša sugestija je da mi prikažemo osnovni materijal svedoku. Dali smo mu da to pregleda. On je već dao značajne komentare o njihovoj relevantnosti i praktičnom njihovom značaju u sistemu krim-istraga, i jednom kad Odbrana pregleda sve te materijale, možda bi bilo od koristi da se opet pozove svedok i da o tome govori i da bude ispitan o tome... vezano za te materijale u kasnijem vremenskom periodu. tako da ja i tu opciju ostavljam otvorenu. Hvala.

SUDIJA ORIE: Hvala gospodine Margetts. Moje sećanje nije sasvim jasno. D568 je dokument koji ima sličnosti sa onim što sada vidimo, i ja pokušavam da saznam kada je on primljen u dokazne predmete i kada je po prvi put obelodanjen Tužilaštvu. Mogu li...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mislim da je taj dokument uvršten kroz svedoka 86, je li tako?

TUŽILAC MARGETTS: Postoje dva dokazna predmeta o kojima sam govorio, gospodine predsedavajući. Jedan je D511, a D511 je prikazan tokom unakrsnog ispitivanja svedoka 86.

SUDIJA ORIE: Da. To je bilo, kako smo našli u vašem podnesku, 14. jula.

TUŽILAC MARGETTS: I mi smo u dobroj veri prihvatili ono što nam je Odbrana predstavila kada je reč o izvorima tih materijala, iako su sekundarni izvori. Mi nismo imali prigovor i u razgovoru sa Odbranom smo odmah prihvatili njihovo usvajanje jer smo razumeli njihovu korisnost za Pretresno veće, kao i veoma praktični iskorak u mogućnosti da Odbrana predstavi tu tabelu. U vezi D568, pitanje je potpuno različito. Ponovo smo prihvatili predstavljanje izvora za to, i bili smo zadovoljni zbog toga...

SUDIJA ORIE: Da. Tu se postavlja veoma određeno pitanje u vezi D568. Gospodine Margetts, vi ste... dakle, primetio sam da nekad ljudi odgovarajući na pitanje odu i nešto dalje u odnosu na postavljeno pitanje. dakle, dva meseca uključujući i letnju pauzu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tako je.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Pa da, jeste, i ja mislim da je bilo...

SUDIJA ORIE: 14. juli.

ADVOKAT MIŠETIĆ:...neke komunikacije između nas oko toga. Ali samo da bude jasno, vezano za vaše pitanje, D511 je uveden u spis preko svedoka 86, a D568 je direktno uveden u spis od strane Odbrane u odgovoru na problem koji se pojavio verujem sa svedokom 86, i mislim da je uvršten u spis negde sredinom jula meseca, ukoliko ne grešim.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC MARGETTS: Tako je.

SUDIJA ORIE: Da.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Pretresno veće smatra da nema potrebe da odmah donese odluku o uvrštanju u spis ove kompilacije dokumenata od 37 stranica. Na taj način će Odbrana imati vremena da razmotri da li ima prigovore, ukoliko ih uopšte i bude. Gospodine Margetts, Pretresno veće će vam dozvoliti da postavite pitanje svedoku o osnovnim izvornim materijalima. Imajući u vidu da se oni ne nalaze na vašoj 65 ter listi, kao i da nisu bili najavljeni da će se koristiti u ispitivanju ovog svedoka, Pretresno veće će pažljivo slušati kakva pitanja ćete postavljati, i informacije koje

ćemo dobiti u odgovorima, i potom ćemo ili na svoju ruku ili na osnovu podneska timova Odbrane da li će im se dodeliti dodatno vreme kako bi se pripremili za unakrsno ispitivanje o pitanjima kojima nismo mogli da se pozabavimo u tako kratkom roku. Na taj način Pretresno veće želi da postupite, i možda bi bilo mudro da ukoliko uskoro dobijete neki novi materijal, da ga ubrzo i obelodanite. Ukoliko to nije od značaja, onda bi Odbrana mogla da se požali da... da dobija previše nevažnog materijala. Istovremeno, sada smo čuli kritiku da im niste dostavili pravovremeno materijale koji su se pokazali na kraju važnim. Plašim se da mi nikada nećemo rešiti tu dilemu, ali to ostaje za budućnost. Možete da nastavite kako sam vam rekao, i molim vas da imate na umu koja su ograničenja, i da postavljanjem određenih pitanja možete da proizvedete još veće proceduralne probleme od onih koje sada imamo. Izvolite nastavite.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Hvala gospodine predsedavajući. Gospodo sekretarko, molim vas da prikazete na ekranu dokument sa liste 65 ter broj 5288. Gospodine predsedavajući, mi sa sobom imamo hrvatsku verziju registra. Može biti od koristi ukoliko to dam svedoku. Proveriću to. Da, gospodo poslužiteljko. I gospodine predsedavajući, upravo sam predstavio gospodinu Kardumu fasciklu sa krivičnim registrima koji su redom navedeni na popisu dokaza od broja 37 do broja 43. To je na listi 65ter od broja 5288 do 5294.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, imate ispred vas krivični registar iz policijskih stanica: Gračac, Obrovac, Benkovac, Drniš, Knin, Donji Lapac i Korenica. Želim prvo da pogledate prvi krivični registar, i ako možete molim vas to da pogledate i da potvrdite da se tu radi o krivičnom registru za policijsku stanicu Gračac i da se u njemu nalaze unosi od avgusta 1995. godine do decembra 1995. godine?

SUDIJA ORIE: Da li i mi možemo da vidimo ono u šta svedok gleda, jer u ovom trenutku na ekranu imamo određenu prepisku a ne krivični registar.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Gospodo sekretarko, ako možemo da idemo napred na treću ili četvrtu stranicu. U redu. To je prva stranica registra. Dokument pre toga, sa prepiskom o kojoj sam govorio potvrđuje da su to primili od zvaničnika hrvatske Vlade.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, da li ste imali priliku da pogledate unose u registru i da potvrdite da je to u stvari registar policijske stanice Gračac?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja samo pretpostavljam da je to upisnik iz policijske postaje Gračac. Ja taj upisnik nisam ni vidio. Vidim ovdje samo po ovim prezimenima da bi to moglo biti to, je li. Ja sad nemam original da bi ja mogao to pogledati je li to - to ili nije.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Ali to je vaš... podudara se. Način na koje su unete informacije, da li se to podudara sa vašim shvatanjem na koji su način vođeni registri za period avgust – decembar 1995. godine u policijskim stanicama pod vašom komandom?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala gospodine Kardum. Molim vas da sada pogledate drugi tabulator

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Neke strane brkamo, znate. Policijske postaje su pod zapovjedništvom poli... zapovjedništvom načelnika policijske postaje, odnosno zapovjednika policijske postaje. Policijska postaje je ustrojstvena jedinica Ministarstva unutarnjih poslova, dok odjel Krim-policije – on nije ustrojstvena jedinica, on je samo oblik. Znači, postoji ustrojstvena jedinica policijske postaje, policijske uprave i ministarstva – tri nivoa: policijska postaja, policijska uprava, ministarstvo.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja sam samo odjel u sklopu policijske uprave.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da, gospodine Kardum, potpuno ste u pravu što ste me ispravili. Ja sam se pogrešno izrazio. Naravno da policijska postaja nije bila pod vašim zapovjedništvom. Ja sam naglašavao da su ovo sastavili delatnici odseka krim-policije koji su bili vama podređeni i to je... to je tačno, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: To je tačno... tačno, samo u vremenu dok su oni... dok sam ja njih poslao taj jedan kratki period. Međutim, od negdje sredine mjeseca rujna, policijske postaje su profunkcionirale kao i sve druge policijske postaje na području republike Hrvatske. Znači, oni su imali onda onaj uobičajeni svoj ustroj – zapovjednik policijske postaje, pomoćnik između ostalih i za krim-policiju, i njegovi podređeni djelatnici krim-policije. Jer, u početku te policijske postaje na tom prostoru, one nisu imale svoju krim-policiju. Znači, nisu trebale imati svoju krim-policiju prema ustroju. One su trebale imati krim-policiju, ali ta krim-policija ne bi bila pod zapovjedništvom policijske postaje.

SUDIJA ORIE: Mislim da je pitanje prvenstveno bilo usmereno na format koji vidimo na ekranu kao format tih upisnika. Iako je gospodin Margetts pogrešno naveo, mislim da nije bilo nekog temeljnog nesporazuma u tom pogledu, i vi ste sada potvrdili da je to način na koje su registrovane informacije u policijskoj strukturi. Izvolite nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ako dozvoljavate?

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja sam takođe shvatio onako kako je to časni Sud formulisao. Ali ukoliko je pitanje bilo usmereno na samo potčinjavanje, onda smatram...

SUDIJA ORIE: Da. Mislim da se gospodin Margetts više-manje pogrešno izrazio i da se on nije fokusirao na pitanje potčinjavanja već prvenstveno na format dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. I ono što mi vidimo na našim ekranima u ovom trenutku, a svjedok vidi više od nas jer ima 14 stubaca na svom ekranu, dok mi u prevodu vidimo sedam stubaca, a preostalih sedam se nalazi na sledećoj stranici prevoda.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Ako možemo da pređemo na sledeću stranicu... na ekranu, gospođu sekretarko. I da, gospodine predsedavajući, sledećih sedam stubaca se pojavljuju na sledećoj stranici.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, ako sada pogledate sledeći tabulator, videćete da je to krivični registar za Obrovac.

TUŽILAC MARGETTS: I gospođu sekretarko, ako možemo da vidimo na ekranu dokument sa liste 65 ter broj 5289. I ponovo, ako možemo da vidimo prvu stranicu.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, pogledajte sledeći dokument u vašem tabulatoru. Gospodine Kardum? Sledeći dokument u vašem crveno obeleženom tabulatoru. Ako možete da pogledate taj dokument i da nam potvrdite da se radi o krivičnom registru policijske stanice u Obrovcu u periodu od avgusta do decembra 1995. godine. Mislim da je taj dokument uheftan. Možete da ga izvadite ukoliko će vam biti lakše. Vidite gospodine Kardum da se na prvoj stranici nalazi osmocifreni broj 0624-4405. Da li vidite taj broj na prvoj stranici?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Možete li da potvrdite da je to krivični registar za Obrovac?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pretpostavljam da je. Ja bi mogao potvrdit samo kad bi vidio original, ali vjerujem da je, sigurno da je.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: A da li onda možete da potvrdite da ovo odgovara formatu u kojem su registrovane informacije i takođe prirodi informacija koje su se nalazile u ovim krivičnim registrima koje su sastavljale policijske postaje, i posebno da su u skladu sa informacijama koje su u to vreme sastavljane u policijskoj stanici u Obrovcu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Sada gospodine Kardum imam isto pitanje za sledeći dokument u ovom registratoru.

TUŽILAC MARGETTS: Dakle, ako možemo da pređemo na sledeći tabulator. I gospođu sekretarko, to je dokument sa liste 65 ter broj 5290.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I ovaj put je gospodine Kardum prva stranica broj 0624-4440, a zatim je sledeća stranica sa upisima...

TUŽILAC MARGETTS: Ako možemo da pređemo na sledeću stranicu na ekranu, gospođu sekretarko.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE:... osmocifrenim 0624-4441. Da li možete da potvrdite gospodine Kardum da taj dokument koji gledate odgovara načinu na koji se vodio krivični

registar u policijskoj stanici u Benkovcu u periodu od avgusta do decembra meseca 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. To meni nije tim redom složeno, pa...

prevodioci: Primedba prevodioca: Može li svedok da se zamoli da govori u mikrofona.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kardum, možete li malo da se približite mikrofona. Prevodioci imaju poteškoća da vas čuju.

SVEDOK KARDUM: Kažem, meni nije sred... poredano tim redom ovdje kao... kako vi kažete, prije je bio Drniš, pa onda tek iza dolazi Benkovac. To ista je stvar kao i ranije, je li.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Dakle, da li imate pred sobom stranicu koja ima brojeve na levoj stranici 0624-4441, taj pečatirani broj na dokumentu. Dakle, taj osmocifreni broj na stranici koju gledate je 0624-4440. Da li možete da se vratite na naslovnu stranicu.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne. Gdje je to? Na kraju?

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: U redu. Da li možete da pročitate taj osmocifreni broj, molim vas?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: 0624-4441.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I taj dokument koji imate pred sobom, a deo toga je u stvari prvi unos na početnoj stranici, i to je... označen je sa 0624-4441. Da li on odgovara krivičnom registru koji je vodila policijska stanica u Benkovcu za period od avgusta do decembra 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pretpostavljam da da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, molim vas da pogledate sledeći tabulator u vašem registratoru.

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavimo, gospodine Margetts, primetio sam da se, barem kad je reč o dokumentu iz Obrovca, pojavljuje "legenda" na kraju stranice koja nije prevedena a pojavljuje se u originalu. I izgleda da je reč o nekoj vrsti pomoći za one koji ne govore BHS kako bi razumeli o čemu je reč u tim unosima. Ovo govorim zbog zapisnika, pa ukoliko to bude sporno, želleo bih to da čujem od Odbrane. Ukoliko te skraćeniice ili objašnjenja nisu tačna, Pretresno veće bi želelo da o tome bude obavešteno.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Hvala gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: I normalno, ukoliko se u prevodu bilo šta pojavi što nije samo prevod, gospodine Margetts, Pretresno veće bi želelo da o tome bude obavešteno.

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući, potrudićemo se da kompletiramo i tu legendu. Primetio sam da ima nekih unosa gde je nepoznato proširenje.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, molim vas da pogledate sledeći tabulator u svom dokumentu. Sada, samo preskočite tu prepisku, i pročitajte... tu stranicu. Stanite tu. Vratite se. Ta stranica koju držite. Da li možete da pročitate taj osmocifreni broj na toj stranici?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: 0624-7911.

TUŽILAC MARGETTS: I gospođu sekretarko, molim vas da prikažete na ekranu dokument sa liste 65 ter broj 5292.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, da li možete da potvrdite da dokument koji imate pred sobom odgovara krivičnom registru koji je vodila policijska stanica u Kninu za period od avgusta do decembra 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ovo je kod mene jako sitno tiskano, tako da gotovo nijednu riječ ne mogu pročitati, ali po nekakvoj formi pretpostavljam da bi to moglo biti to, je li.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala gospodine Kardum. ako biste sada mogli da pogledate uregistru tabulator koji je označen sa *Drniš*.

TUŽILAC MARGETTS: Možda bi gospođa sudska pomoćnica mogla da pomogne svedoku oko registra. Hvala vam. I gospođu sekretarko, molim vas da prikažete na ekranu dokument sa liste 65 ter broj 5291.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, da li imate ispred vas stranicu koja je pečatirana brojem 0624-7886? Gospodine...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da li taj dokument koji imate pred sobom odgovara krivičnom registru koji je vodila policijska stanica u Drnišu za period od avgusta do decembra 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Policijska postaja Drniš nije bila u sastavu PU Zadarsko- kninske, nikad.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da li možete da nam kažete da li ovaj dokument koji je pred vama odgovara krivičnom registru koji je vodila policijska stanica u Drnišu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja nikada nisam bio u policijskoj postaji Drniš, nikad nisam u njoj radio. Ona nije sastavni dio policijske uprave u kojoj sam ja radio. Pretpostaviti mogu, ali tu može biti bilo šta napisano, ali pretpostaviti mogu je li, da je to to. Ali to je samo pretpostavka. To je kao da me pitate za neku policijsku postaju u Slavoniji, recimo... u Zagrebu.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Onda ću vas pitati sledeće: Da li forma dokumenta koji je pred vama i priroda informacija unetih u ovaj dokument odgovara krivičnom registru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Svi krivični upisnici mislim da su bili identični na nivou cijele države, je li, pa nema razloga da bude različit u Drnišu u odnosu na Knin ili Zadar ili Zagreb, ili ne znam ni ja.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I gospodine Kardum, molim vas da sada uz pomoć gospođe sudske pomoćnice...

TUŽILAC MARGETTS: I ja se izvinjavam, gospođu sudska pomoćnice, imamo još dva... do tabulatora označenog sa *Donji Lapac*.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I ponovo, gospodine Kardum, možete li da pogledate prvu stranicu. Da li je... možete li da pročitate brojeve koji su pečatirani na toj stranici?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: 0624-7977.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I ponovo isto pitanje, gospodine Kardum. Da li ovaj dokument koji je pred vama odgovara krivičnom registru koji je vodila policijska stanica u Donjem Lapcu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pretpostavljam da je to - to, isto kao što sam rekao za... ranije, to vrijedi i za ovo.

TUŽILAC MARGETTS: Gospođu sekretarko, molim vas da prikažete na ekranu dokument sa liste 65 ter broj 5293.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Sada, gospodine Kardum, poslednji...

TUŽILAC MARGETTS: I gospođu sekretarko, molim vas da prikažete sledeću stranicu na BHS-u... Da, u redu. Hvala.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Sada, gospodine Kardum, molim vas da okrenete poslednji tabulator na kojem piše *Korenica*. Ponovo vas molim da pročitate osmocifreni broj na poslednjoj stranici.

TUŽILAC MARGETTS: A vas gospođu sekretarko, molim da prikažete na ekranu dokument sa liste 65 ter broj 5294.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: 0624-7997.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, da li govorite o poslednjoj stranici dokumentacije *Korenica*?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Molim vas da sad pogledate prvu stranicu tog tabulatora. Izvinjavam se. Mislio sam na poslednji dokument.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: 0624-7980.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala gospodine Kardum. I gospodine Kardum, da li ovo odgovara krivičnom registru koji je vodila policijska stanica u Korenici za period od avgusta do decembra 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pretpostavljam da je. Vidim na kraju i potpis i ovjeren... ovjeru zapovjednika policijske postaje, gospodina Ivica Ugarkovića.

prevodioci: Prevodioci nisu čuli prezime.

SUDIJA ORIE: Možete li molim vas da ponovite prezime koje ste pomenuli, zapovednik gospodin Ivica...

SVEDOK KARDUM: Ivica Ugarković.

SUDIJA ORIE: Hvala vam.

SVEDOK KARDUM: To je na posljednjoj stranici.

SUDIJA ORIE: Hvala vam na tome.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala vam puno gospodine Kardum. Nemam više pitanja. I hvala puno vama, gospodine predsedavajući. Ovim je završeno moje ispitivanje.

SUDIJA ORIE: Da. Mogu li da vidim registar koji je pokazan svedoku? Gospodine Margetts, za Drniš... pod kojim tabulatorom mogu da pronađem Drniš?

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsedavajući, tabulatori su obeleženi...

SUDIJA ORIE: Da, samo da... Da., mi naprimer vidimo za Drniš, mi... Samo mi dozvolite da razumem šta ste vi u stvari prikazali, gospodine Margetts. Prva stranica u prevodu počinje legendom, brojem, datumom unosa, a ja ništa od toga ne nalazim na originalnoj prvoj stranici koja je predočena svedoku, zar ne? Očigledno je da se tu radi o 0624-7886?

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC MARGETTS:...

SUDIJA ORIE: A prvi... pronašao sam nešto pri vrhu levo – 20-06-95. A onda u sledećem redu... ili da li su ovi...

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući. Iglada mi , i ja mislim da je pitanje sledeće, da u gornjem desnom uglu na prvoj stranici prevoda piše da se radi o delimičnom prevodu. A izgleda da se u stvari pominje...

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC MARGETTS:...na stranici 0624-7897. A objašnjenje bi bilo sledeće: da su prevodi u toku, i da odabrani unosi koji su ovde predstavljeni su oni koji su relevantni za ovaj postupak, i da u ovoj fazi prevod nije kompletno završen za sve unose.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, vi ste pominjali i razgovarali sa svedokom o stranicama koje se možda nalaze u originalnoj verziji, ali se svakako ne nalaze u prevodu, iako se na vrhu prevoda kaže da je... pominju se isti brojevi, zar ne?

TUŽILAC MARGETTS: Da. U istom rasponu brojeva.

SUDIJA ORIE: Dakle, mi tamo imamo devet stranica, u originalu. Mi imamo više, i sada vi kažete da smo mi... da je Pretresnom veću prikazano... da je Pretresnom veću prikazana selekcija, i ja samo pokušavam da ustanovim gde... to je na prvoj stranici, prvi...

TUŽILAC MARGETTS: Da. Čini mi se...

SUDIJA ORIE:...unos je...

TUŽILAC MARGETTS:...0624-7987.

SUDIJA ORIE: Da. I to je... taj unos pod brojem 105, datum unosa je 10. oktobar. Da li je to...

TUŽILAC MARGETTS: Da, časni Sude...

SUDIJA ORIE: 105, 10. oktobar.

TUŽILAC MARGETTS: I meni je ovo čudno, časni Sude, jer se od tog datuma nastavljaju brojevi unosa, što pokazuje da ovde nije reč ni o kakvom izboru u odnosu na prirodu krivičnih dela, već je to samo delimični prevod iz tog perioda. Očekujem da bi raniji period takođe trebalo da bude preveden, ali to možda još uvek nije učitano u...

SUDIJA ORIE: Da. Ali, gospodine Margetts, ja dajem sve od sebe da... pronađem u mom kompjuteru originale, kopije, i tako dalje, i tako dalje. a vi ste samo iznosili pred svedoka i pitali da li vidi taj broj, da li je on isti kao i ostali. I ako pogledamo pažljivo, vidimo da nešto u šta je svedok gledao i što počinje u junu 1995. godine, a vi ste prikazali Pretresnom veću selekciju dokumenata koji su prevedeni počev od oktobra meseca. Ne znam kako ćete se izboriti sa daljnjim korišćenjem ovog materijala i šta će se dogoditi posle toga, ali da li biste mi se čvrsto suprotstavili ukoliko bih to opisao kao kaos?

TUŽILAC MARGETTS: Pa...

SUDIJA ORIE: Suprotstavili biste se, zar ne?

TUŽILAC MARGETTS: Ne bih vam se direktno suprotstavio.

SUDIJA ORIE: Ne snažno. Da.

TUŽILAC MARGETTS: Rekao bih...

SUDIJA ORIE: Da stvari budu jasne. Možete ovo da vratite gospodinu Margettsu.

TUŽILAC MARGETTS: Izgleda gospodine predsedavajući da učitani prevod nije kompletan.

SUDIJA ORIE: Da. Ali na kraju, Pretresno veće će morati da razume ono što je prikazano na ekranu. Pretresno veće mora da razume šta to svedok potvrđuje a šta ne potvrđuje, i zbog toga se zahteva veća preciznost. Imate 20 minuta da razmislite o tome, ali vi nemate više pitanja za svedoka, ali svi imaju 20 minuta da razmisle o preciziranju. Mi ćemo učiniti isto. Nastavićemo sa radom u 12.50 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, na osnovu toga što stojite, pretpostavljam da ćete vi prvi unakrsno ispitivati svedoka. Gospodine Kardum, sada će vas ispitivati gospodin Mikuličić. Gospodin Mikuličić je zastupnik Odbrane gospodina Markača. Izvolite nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala časni Sude.

svedok: Ive Kardum

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIKULIČIĆ:

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dobar dan gospodine Kardum. Dakle, kao što vam je časni Sud rekao, ja sam branitelj gospodina Markača u ovom postupku. Odmah da vas pitam: poznajete li gospodina Markača osobno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Gospodine odvjetniče, ja se sa gospodinom Markačom nisam nikad osobno upoznao. Ja samo o njemu znam nešto iz medija i... Ranije sam čuo da je on bio pomoćnik ministra zadužen za Specijalnu policiju, ali ga osobno nikad nisam upoznao niti sam sa njim surađivao po bilo kom... po kojoj stvari.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala. Vratimo se malo na povijesni kontekst događaja koji su predmet ovog postupka. Pritom referiram na točku 4 vaše izjave iz 2004. godine, to je dakle dokazni predmet P896. Rekli ste da je u to vrijeme, dakle neposredno prije započinjanja neprijateljstava u Zadru živilo otprilike oko 85 do 90 posto Hrvata, međutim da je nacionalni sastav Zadarske policijske uprave bio takav da je otprilike 70 posto uposlenih, da su bili službenici srpske nacionalnosti. Da li, da li to odgovara vašem sjećanju?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Nakon tenzija koje su se u to vrijeme počele događati i na međunacionalnoj osnovi, mnogi građani srpske nacionalnosti napustili su Zadar, pa tako i policajci, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Stim da su policajci bili među prvima.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Neki su napustili Zadar uz odobrenje i dobili su premještaj, a neki su otišli i bez takovog odobrenja za premještaj, dakle samovoljno, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Pretpostavljam da su među tim policajcima srpske nacionalnosti koji su napustili službu u Policijskoj upravi Zadar, da su mnogi od njih bili školovani policajci, višegodišnji, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Uglavnom su bili školovani policajci sa završenom srednjom policijskom školom, mnogi sa višom i visokom.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Kako se je takova situacija reflektirala na rad policije na području Zadra, obzirom da su u jednom trenutku de facto ostali bez jednog većeg broja iskusnih policijskih službenika?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Nama je bilo vrlo teško tada raditi policijske poslove, tim više što je pred nama bio i rat. Naime, taj rat nije počeo samo odjednom. Tu je bilo niz ubojstava, na način da su nam ubijali policajce. Prvi ubijeni policajac je srpske nacionalnosti. Njega su ubili Srbi. Mi to znamo pouzdano; imamo njihove izjave – dvojice preživjelih koji su ostali živi samo zato što su rekli da su Srbi. Za te stvari su nastojali uvijek optužiti Hrvate. Jednostavno, oni su izazivali na sve moguće načine rat. Nama rat nije trebao, i tako dalje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumijem to gospodine Kardum. Nemojte se ljutiti što ću vas prekinut, ali želio bih da se fokusiramo na temu, tako da ne opterećujemo sudsko vrijeme sa nekim možda iskazima koje je ovo Vijeće već i čulo. Dakle, ja ću vas pitati u organizacionom smislu kako se je policijska služba u Zadru odnosila prema tako jednom velikom broju odlaska službenika, da li ih je nadomjestila sa novim i kako je to, u kom smislu je to išlo?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: To je bilo vrlo, vrlo teško. Mi smo nadomjestili te ljude sa novim... novim ljudima. Međutim, to su bili ljudi bez ikakvog policijskog iskustva. Često su to bili: bravari, strojari, koji su upućivani na kraće policijske tečajeve od svega nekoliko mjeseci i oni su preuzimali dijelove najobičnijih poslova, a ove zahtjevnije – na te smo raspoređivali neke ljude koji su imali nekakovu višu ili visoku školu. Isto, naravno... mukotrpno osposobljavanje da preuzmu poslove koje su... koje su obavljali do tad školovani policajci i policajci sa višegodišnjim iskustvom.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumijem. Gospodine Kardum, nisam vam rekao na početku ali, potrudimo se i vi i ja da između pitanja i odgovora učinimo jednu kraću pauzu

kako bismo prevoditeljima dali mjesta da ono što mi govorimo istim jezikom prevedu na službeni jezik Suda, pa vas molim da to imate na pameti.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Jasno.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Sami ste upravo rekli, eto, približio se rat. Znamo već iz određenih dokaza koje je ovo Vijeće čulo da je jedan dobar dio policajaca u početku bio angažiran u formiranju Hrvatske vojske koja je zapravo tek nastajala. Ta je činjenica vjerojatno također utjecala na redovnu osposobljenost i popunjenost policije na području Zadra, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, sada se već približavamo događanjima koja su predmet ovog postupka, a to je druga polovina 1995. godine. U tom kontekstu o kojem smo upravo razgovarali, kako biste procijenili popunjenost policijskih snaga, policijske uprave zadarsko – kninske obzirom na brojnost i na stručnost kadra koji je ovdje bio prisutan na terenu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Početkom vojno - redarstvene akcije Oluja, mi smo bili, znači sve do početka VR Oluja, mi smo bili ustrojeni na način da smo pokrivali slobodni dio teritorija Republike Hrvatske na području Zadarsko-kninske županije. To je obuhvaćalo grad Zadar sa njegovom užom, ja bih rekao okolicom, nekih otprilike pet, šest kilometara, pa na nekim mjestima čak i kilometar su bili, ovaj... pardon, ispričavam se. To su već pomjereni bili položaji na nekih pet, šest, do deset kilometara od Zadra, je li – VR Maslenicom, i pokrivali smo područje Biograda. U tom periodu smo pripremali policijske snage u Zadru za pokriti graničnu policiju i znači ispostave... policijske postaje granične policije i ispostave granične policije...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Oprostite na prekidu. Dopustite, ja ću vas vodit, pa ćete mi... pa ćemo biti ovaj, koncentriraniji. prema vašem mišljenju, da li ste vi zapravo imali na raspolaganju dovoljno brojno osoblje i dovoljno kvalificirano osoblje za te velike poslove koje ste trebali obaviti?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, nismo imali, nismo imali. Tako da smo dobili u sve te policijske postaje ljude sa strane. znači, Knin smo popunili sa ljudima iz Splita, popunilo ih je ministarstvo je li – temeljnu policiju. Obrovac je popunjen sa ljudima iz Zagreba, Benkovac je popunjen sa ljudima iz Rijeke, Gračac je popunjen sa ljudima iz Rijeke, Lapac je popunjen dijelom ljudima čini mi se iz Splita, dijelom iz Zagreba. Znači, jednostavno, mi iz Zadra nismo imali niti malo snaga da izvučemo za te policijske postaje. To su bili ljudi koji su došli u taj kraj kojeg nisu poznavali jednostavno.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Evo upravo ste odgovorili na moje sljedeće pitanje. I to je zapravo situacija kakovu zatičemo u sustavu policije, pa onda i kriminalističke policije u vrijeme i nakon *Operacije Oluja*, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: vi postajete 1. siječnja 1995. godine načelnik Kriminalističke policije. U to vrijeme načelnik policijske uprave je gospodin Ivica Cetina, i njegov zamjenik je gospodin Nedjeljko Pavlović. Jesam li točno interpretirao?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Jeste, rekli ste točno, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Vi ste imali negdje oko pedesetak ljudi pod vašom hijerarhijom, i od toga negdje oko 12 kriminalističkih tehničara, a pritom reflektiram na početak, dakle 8. i 9. mjesec 1995. godine, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Već nešto ste nam gospodine Kardum rekli o tome kakove je sve poslove kriminalistička policija trebala rješavati pored onih naravno osnovnih poslova koje po prirodi stvari rješava svaka kriminalistička policija, a to je otkrivanje počinitelja kaznenih djela, tragova predmeta i tako dalje. Vi ste se još morali angažirati i na obavljanju razgovora sa osobama koje su bile dovedene u sabirne centre, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: To je bila dosta zahtjevna vježba u dva tjedna, prvih dva tjedna nakon završetka Oluje, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Izuzetno zahtjevna.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Evo, upravo sada dobijam obavjest od kolege, pa ću vam postaviti pitanje, da ne prejudiciram. Kada ste rekli da su policijske postaje bile popunjavane ljudima sa strane, da li su ti ljudi, policajci koji su dolazili iz drugih krajeva Hrvatske poznavali teren na koji su dolazili?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, nisu poznavali. To su ljudi iz... Nismo, nismo taj teren poznavali ni mi. Ja sam još ranije pojasnio kako je taj išao, ili sam htio pojasniti ustroj tih policijskih uprava. Kninsko područje je uvijek pripadalo Šibeniku. Ličko područje je uvijek pripadalo Gospiću. Tek 1993. godine, znači samo na papiru, administrativno je rečeno da će to biti buduće stvorena županija zadarsko-kninska, da će taj prostor i po policiji biti policijski ustrojen na taj način, jer su policijski ustroji pratili ustroje županija. Tako da smo mi dobili praktično samo na papiru, a da ni ranije u tim krajevima nismo bili, jer nekako je ta naša hrvatska policija uvijek bila vezana poslom za kraj iz kojeg je...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumjeli smo.

prevodioci: Može li...

SUDIJA ORIE: Zaustaviću vas ovde. Ne znam da li vas zanima čitava istorijska objašnjenja zbog čega oni nisu poznavali teren ili je dovoljno za sada da se to ustanovi?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Krenuću dalje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molio bih.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, to je bio jedan otežavajući faktor koji se nesumnjivo reflektirao na svakodnevni rad policije na tom području, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Rekli smo koje su sve poslove... kriminalistička policija morala obavljati. Tu je još bio posao koji je bio dosta osjetljiv, a to je istraživanje masovnih grobnica koje su ostale nakon bijega Krajinske vlasti, a pritom mislim na masovne grobnice u koje su pokopana tijela hrvatskih državljana ostala na tom području. To je također bio određeni zahtjevni zadatak, zar ne – za kriminalističku policiju?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je. To je u samom startu, kada je počela akcija Oluja, između ostalog, vjerojatno se nije znalo kako će se sve stvari razvijati, ali to je nama dat kao prioritet. I jedan od prioriteta naših je bio pronalaznje masovnih i pojedinačnih grobnica gdje su pokopani Hrvati, poradi njihove ekshumacije, jer je prošlo već... veći broj godina, u nekim slučajevima manje, je li, je rodbina tražila i raden je jako veliki pritisak na tijela državne uprave u Republici Hrvatskoj.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumijem.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja u tom pogledu... Časni Sude, vama se obraćam, nisam mogao odoliti da ne ponese jedan dokument kojeg nije, ja vjerujem da ga nema ni Obrana, a nema ga ni Tužiteljstvo, a vjerujem da ga nemate ni vi. A ja sam govorio u jednom dijelu o brutalnosti tamošnje vlasti, o tisućama mrtvih i tako dalje, ali ja bih rado, ako mi dozvolite, vama taj dokument uručio, dao, da vidite kako jedan visoki političar...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kardum, ukoliko postoji bilo kakva informacija koju smatrate važnom, vi je možete dati stranama. strane će pogledati materijal i razmotriti u kolikoj mjeri je to nešto što podržava ili ne njihove argumente, i ukoliko je to relevantno za neku od strana, oni će to izneti pred nas, i onda... a obim iskaza koji mi ovdje čujemo u potpunosti je u rukama strana u postupku i Pretresnog veća. A na osnovu onoga što ste nam upravo rekli, ne vidim razlog zbog čega bih vas pozvao da nam pokažete taj materijal, za koji ste rekli, da ne možete da odolite a da nam ne pokažete. dakle, možete ga dostaviti stranama ukoliko želite tokom sledeće pauze, ili gospođa poslužiteljka može da vam pomogne u dostavljanju stranama u postupku. Izvolite nastavite, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, rekli smo... opisali smo kakove sve poslove je morala obavljati kriminalistička policija koji u jednom redovnom vremenu, a pritom mislim na mirnodopsko vrijeme, ne poratno vrijeme, zapravo nisu poslovi kriminalističke policije, zar ne? Masovne... sabirni centri, masovne grobnice?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je. Pa to su nama bila prva iskustva sa ratnim zarobljenicima, prva iskustva sa masovnim grobnicama, prva iskustva inače oko procesuiranja takvih kaznenih djela kao što su ratni zločini i tako dalje. Mi smo tu lutali, znate. Mi često smo brkali što je što je kazneno djelo ratnog zločina, što je kazneno djelo terorizma, što je ubojstvo, što je razbojstvo i tako dalje i tako dalje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Jasno je to. Ja bih vas zamolio sada da zajedno pogledamo jedan dokument, a to je P494. To je dokument koji je Tužilaštvo uvelo kao dokaz u spis. On je zapravo dokument koji je izdan 4. kolovoza od strane pomoćnika ministra unutarnjih

poslova gospodina Joška Morića. Dana 4. kolovoza ovim dokumentom zapravo uređuje se, odnosno naređuje se organiziranje sabirnog centra. Vi ste već nešto o tome govorili pa ćemo vrlo brzo preći ovaj prvi dio dokumenta. Na stranici 2, govori se da treba odrediti zapovjednika sabirnog centra, ako se ne varam, to je bio još jedna osoba koja je na neki način izuzeta iz vaše... iz vašeg odjela kriminalisti, tako da ste ostali još bez jednog čovjeka, zar ne?

prevodioci: Prevodioci ne mogu da čuju svedoka jer se preklapa sa zastupnikom i...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Voditelj Odsjeka Općeg kriminaliteta, to je u neku ruku je li, moj, može se reći, prvi suradnik, jer opći kriminalitet u pravilu u Hrvatskoj...

SUDIJA ORIE: Prevodioci ne mogu da prevedu ono što govorite zbog vašeg preklapanja sa gospodinom Mikuličićem. Možete li da ponovite vaš odgovor?

SVEDOK KARDUM: Ispričavam se, časni Sude. Da. To je bio ključni čovjek, meni bar ključni čovjek, je li, Adem Mehmedović, voditelj Odsjeka općeg kriminaliteta.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala. Dalje se navodi u točki 4 koju vidite na ekranu da se u svakom sabirnom centru treba posebno paziti i stvoriti uvjete sukladno obvezama iz Ženevskih konvencija, i sada se nabraja o čemu se radi. To je dakle: tekuća voda za piće, za održavanje osobne higijene, dovoljan broj sanitarnih uređaja, dva obroka dnevno, osobna higijena: sapun, ručnik, i tako dalje, i osigurat permanentno prisustvo medicinskog i sanitetskog osoblja. Moje pitanje je: prema vašem iskustvu i saznanjima, da li su ti uvjeti bili poštivani u sabirnom centru u Zadru? Kako vi to danas sagledavate?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno su bili poštivani. Privedene osobe su imale čak i toplu vodu. Tu je bilo negdje... ne bih želio ovaj, napamet, ali mislim oko 7, 8 sanitarnih čvoreva, odnosno kupatila... Ja sam... preko, preko ministarstva ovaj... ministarstva pravosuđa dostavio i tu knjigu, mislim da je Tužiteljstvo ima o evidentiranim liječničkim pregledima svih osoba, i tako dalje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dobro. Te sabirne centre, odnosno taj sabirni centar o kojem konkretno govorimo u Zadru, posjećivali su i predstavnici međunarodnih organizacija, pritom mislim i na Crveni križ, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li su ti predstavnici imali neometan kontakt sa osobama koje su se nalazile u sabirnom centru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno. Morali smo im to i po zapovjedi osigurati. Imali su mogućnost razgovarati u zatvorenom prostoru pojedinačno sa svakom osobom, i to svoje pravo su mislim i koristili. Nisu razgovarali vjerojatno sa svakom osobom, ali sa nekoliko njih selektivno su obavili razgovor. Mi nismo smjeli biti nazočni tim razgovorima.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Po vašem sjećanju, gospodine Kardum, da li je od strane Crvenog križa ili nekih drugih međunarodnih organizacija bilo nekih izrazitih primjedbi na uvjete u sabirnom centru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, nije bilo nikakvih primjedbi. Nikakove primjedbe nam nisu naknadno upućene. Čak nakon tih prvih kontakata, u onom kratkom, usmenom razgovoru, bilo je rečeno da je sve *okay*, u tom smislu je... *okay*.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala. Rekli ste nam već da su članovi, pripadnici policije i vojne policije dovodili ljude u sabirni centar, i da je pri tome bila predviđena određena procedura kako pristupiti svakom dovedenom... svakoj dovedenoj osobi, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Proći ćemo malo kasnije kroz to pitanje, ali prethodno bih zamolio Tajništvo da nam na ekran stavi dokument koji se nalazi na listi 65 ter, a to je 5277. Ovaj dokument koji ćete uskoro vidjeti na ekranu je ispostavljen 21. kolovoza 1995. godine od strane policijske uprave zadarsko-kninske. Vidimo u desnom gornjem uglu oznaku *Operativna akcija Povrata*, i datum je 21. kolovoz, upućen je ministarstvom unutarnjih poslova, sektoru kriminalističke policije u zagrebu.

SUDIJA ORIE: Mogu li gospodine Margetts da pretpostavim da vi želite da dodate da se ovaj dokument ne nalazi samo na listi 65 ter, već je on dobio i privremenu oznaku P909?

TUŽILAC MARGETTS: Da, upravo tako, gospodine predsjedavajući. Hvala.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala časni Sude. Mi smo nedavno primili listu, tako da ja nisam...

SUDIJA ORIE: I ja sam je u isto vreme dobio. Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da. Ja...

SUDIJA ORIE: Ali ja shvatam da kada ste pripremali vaše unakrsno ispitivanje vi niste imali tu listu. Izvolite nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu. Zahvalan sam vam na vašem stavu, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, rekli smo to je dokument koji zapravo na neki način predstavlja jedan sažetak i opis događanja u radu sabirnog centra u športskoj dvorani *Mocire* u Zadru. Ja bih vas molio da obratimo pažnju na zaključak ovog dokumenta, a to je stranica 4 u originalnoj verziji, gdje se kaže da je od 4. kolovoza kada je otvoren prihvatni centar do 19. kolovoza kada je zatvoren, bio centar za ratne zarobljenike i... dakle u Zadru. I onda se kaže da je obrađeno ukupno 183 osobe. To se navodi na stranici 3 u paragrafu 2, točka 3. Sa svim tim osobama, pripadnici vaše kriminalističke službe obavljali su razgovor, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Po vašoj procjeni, u tom vremenu, dakle u tih dva tjedna, koliko je vremena zapravo utrošeno faktički na taj posao? Da l' možete dat nekakav... nekakvu procjenu? I koliko ljudi je bilo time angažirano?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ljudi su bili raspoređeni u dvije smjene, otprilike, ne bih točno možda znao reći koliko, ali mislim, taj čak popis i imam, negdje da ga imam, ali mislim negdje oko 20 ljudi bilo angažiranih u svakoj smjeni. Radilo se na smjene: 12 (časova) radi – 12 slobodan, 12 radi – 12 slobodan. Utrošeno je jako puno vremena: trebalo je razgovarati sa tim ljudima, trebalo je otvoriti te ljude. Ti ljudi nisu... neki nisu bili pripravnici na priče, neki su lagali, neki su bili... trebalo ih je odvesti kod liječnika... neki su kazali istinu tek kad je neko drugi rekao za njih da su bili tu i tu, da su radili to i to i tako dalje, i tako dalje, je li? Trebalo je ponekad ponoviti taj razgovor. Ali u svakom slučaju, mi smo morali i bili smo obvezni u roku od 48 sati završiti ovaj... s osobom, i tu osobu prepratiti nadležnom državnim odvjetniku ili... je pustiti je li, pustiti je da bude slobodna ili ako po želji, ako ide u prihvatni centar za civilne osobe. Znači, nismo ih smjeli zadržavati više od 48 sati po zakonu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumijem. Ukoliko bi se dakle u toku tog jednog kratkog razgovora koji je bio jedan sažetiji oblik kriminalističke obrade svakog pojedinca utvrdilo da postoji osnovana sumnja da bi taj pojedinac počinio neko kažnjivo djelo, tada ste protiv takvog pojedinca i inicirali postupak, dakle: kaznena prijava, privođenje i to što ste rekli. Je li to točno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Točno.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: I u nastavku ovog dokumenta, nalazi se jedna tablica od 183 evidentirane osobe koje su prošle kroz centar, i za svakog od njih se govori o tome kakva je radnja poduzeta. Da skratimo malo vremena, možemo primjetiti da su neki privedeni u Vojni sud, da su neki pušteni na slobodu, da su neki odvedeni u bolnicu, i tako dalje, i tako dalje. ako dalje krenemo kroz ovaj dokument, onda ćemo završno vidjeti statistiku koja se nalazi na stranici ERN broja 06105017, gdje se govori da je ukupno prihvaćeno 183 osobe, da je ukupno otpušteno u prihvatilišta za civilne osobe 62., da je ukupno privedeno sudovima 115, i da je 6 osoba prepraćeno u druge policijske uprave. Prema vašem sjećanju, to odgovara stvarnom stanju, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Ispričavam se, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Zahvaljujem vam. Budite ljubazni, sad ćemo pogledati još jedan dokument koji se također nalazi na listi, to je 65 ter 5283.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Moj uvaženi kolega će mi pomoći sa ovim dokumentom kao i...

SUDIJA ORIE: P906.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: P906.

SUDIJA ORIE: Ili sam ja pogrešio? Ne, pomenuo sam 5238, a trebalo bi da bude 83, a to se ne pojavljuje na listi, ukoliko sam ja...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: To je 65 ter 5283.

SUDIJA ORIE: to se ne nalazi na spisku koji su pridodati izjavama po Pravilu 92 ter, ali se možda nalazi na drugoj listi. Proveriću.

TUŽILAC MARGETTS: Da, časni Sude. to je broj 46, i ranije nije bio predočen. To je istražni dosije.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da.

TUŽILAC MARGETTS: Da, za gospodina Marka Bogunovića, i pošto nije korišćeno tokom glavnog ispitivanja, nije mu dodeljen broj.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu. Onda ću se ja pozabaviti tim dokumentom.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, vidite ispred vas dakle, jedan dokument, to je obrazac Z-1. Da li vi prepoznajete taj obrazac?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

prevodioci: Molimo da zamolite svedoka da se ne preklapa sa zastupnikom.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, ispravite me ako griješim...

SUDIJA ORIE: Da li mogu ponovo da vas podsetim da ne krećete sa odgovorom pre nego što prevodioci prevedu reči gospodina Mikuličića?

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Moramo to imat na umu gospodine Kardum

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Jasno.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Prevodiocima je jako teško. Dakle, ovo je dokument koji bi se ispunio za svakog... za svaku osobu koja je dovedena u prihvatni centar i koji dokument su ispunjavali vaši ljudi, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Ovaj... ovakve dokumente su ispinjavali moji ljudi.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, vidimo ovdje su osnovni podaci o osobi. I ako bismo sada prešli na drugu stranu, to će zapravo biti treća, čini mi se, jer je druga strana identična prvoj, samo bez slike, tada bismo vidjeli obrazac Z-2. Ovaj obrazac Z-2 je malo drugačiji. On ima četiri tipizirana pitanja koja su vaši ljudi pretpostavljam trebali postaviti ispitanicima, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Prvo pitanje je da li su ispitanici, dakle osobe koje su dovedene u sabirni centar imale neka saznanja o minskim poljima i o drugim eksplozivnim zaprekama. Neki su imali, neki nisu, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ovaj konkretni primer, gospodin Marko bogunović je izvjestio vaše ljude, čitam: ”...da su minska polja između Stankovaca i Vukšića od Čiste Male, Polače do Benkovca isključivo po brdima.” I dalje u točki 2;”... da se u selu Lepura uz trafo stanicu nalazi kuća u kojoj je skladište.” Što bi se radilo sa ovakvim informacijama koje su vaši ljudi dobili od osoba iz prihvatnog centra?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Mi smo ove informacije najčešće prosledili specijalnoj policiji, poglavito kad smo znali da se nalaze nekakve veće količine naoružanja i tako dalje, opreme skladišta, jer je naša specijalna policija imala kamione s kojima je mogla ta sredstva izvesti, imala je osposobljene ljude, među njima pirotehničare koji su znali postupati sa takovim sredstvima. Inače, obavještavali smo često i ministarstvo...

SUDIJA ORIE: Gospodine... koja je relevantnost... svakako, ako ste utvrdili, i svjedok je već juče svedočio da su razgovori bili fokusirani na postojanje minskih polja, na primer, i onda naravno da se preduzimaju odgovarajuće mere ili da nađete taj materijal, iskoristite to da biste zaštitili stanovništvo, ali mi u ovom predmetu se ne bavimo tim. Pretresno veće je ustanovilo ranije da je 30 do 40 posto vaših pitanja ponavljanje. Gospodine Mikuličiću, molim vas da se fokusirate na nove informacije koje će Pretresno veće od vas dobiti radije nego da prolazite kroz celo glavno ispitivanje a da pritom novo ne dodajete. Izvolite nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Učiniću tako, časni Sude, ali sam ja želeo da pokažem da policija, takozvana temeljna policija nije bila opremljena za takvu vrstu posla. Dakle, oni su morali da proslede informaciju nekim drugim jedinicama. ali nastaviću časni Sude. Krenuću dalje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Točka 21 vaše izjave iz 2004. godine, vi ste rekli kako ste sa vašim ljudima uspjeli pokrit područje, koliko je to bilo moguće. Mene zanima kakva je bila procedura kada bi se na primer, bilo u policijsku postaju, a bilo iz osobnog zapažanja, naišlo na mrtvo tijelo na terenu, ili na mjesto za koje se moglo pretpostaviti da je mjesto nekakve kriminalne radnje – mjesto zločina? Koja je bila obveza temeljne policije u takovoj situaciji?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Te dojave su najčešće pristizale u policijske postaje, jer su one bile tako raspoređene na terenu, a policijska... policijske postaje su imale temeljnu policiju je li, uglavnom... tek... tek nakon 28., 29. kolovoza ili početkom ovaj... rujna, one su imale nekoliko krim-policajaca. Taj temeljni policajac je bio dužan o tome izvjestiti operativno dežurstvo svoje policijske postaje, a onda je daljnji rad koordinirala ta policijska postaja, odnosno to operativno dežurstvo, šef smjene tog operativnog dežurstva.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Oprostite što vas prekidam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, očigledno je da imamo nekih problema sa transkriptom.

SUDIJA ORIE: Da. Izgleda da nedostaje deo odgovora. Možete li da nastavite tamo gde ste rekli... sada imamo...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Sada imamo. U redu.

SUDIJA ORIE: Da. Očigledno je u pitanju bio tehnički problem oko onoga što se pojavljuje na ekranu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu. Nastaviću dalje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovoru gospodine Kardum. Da li je temeljni policajac koji se dakle našao na terenu imao obvezu osigurati mjesto događaja i učiniti ga nedostupnim neovlaštenim osobama radi čuvanja određenih tragova? Meni se to čini potpuno jasno, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, apsolutno. To je njegova prvorazredna zadaća. to je i danas prvorazredna zadaća temeljne policije – kad dođe na mjesto događaja, da osigura mjesto događaja radi izuzimanja mogućih tragova koji bi doveli do počinitelja kaznenog djela ili koji bi kazali nešto o kaznenom djelu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: To je jasno. međutim, kakva je bila procedura kada bi se već na ovom prvom kontaktu vidjelo da je netko ranije bio neovlašten na mjestu događaja i da je mjesto događaja izmijenjeno? Kakva bi tada bila procedura?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tada bi onaj ko vrši očevid bilo da li je to... da li je riječ o istražnom sucu ili je riječ o... policijskom inspektoru, znači djelatniku krim-policije, bio u obvezi konstatirati u zapisniku, očevidu da je lice mjesta događaja promijenjeno i opisati te promjene u najkraćim crtama u kom segmentu je to i koliko izmijenjeno. Ne znam da li sam dao odgovor na...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Jeste. po vašem sjećanju, obzirom da je na terenu bilo dosta pripadnika raznih međunarodnih organizacija, pritom mislim na civilnu policiju UN-a, na timove monitora UN-a i Evropske zajednice koji su znali često doći na mjesto zločina. Da li je bilo slučajeva da je tu bilo problema, obzirom da su oni zapravo kontaminirali mjesto zločina? Kakva je vaša ... shvaćanje toga i vaše... vaše sjećanje?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: To je apsolutno moguće, znate. Ja kao načelnik krim-policije nikad i ni u jednom slučaju, bar ja se ne sjećam da sam primio na svoje ime bilo kakvu obavjest o nekom zločinu od pripadnika međunarodnog tijela... međunarodnih tijela. Mislim da to nije baš poslužilo na čast tim našim kolegama koji su bili tamo... u takvim pravcima nikad ne izvjestite načelnika kriminalističke policije da bi i on, jer to je samo jedna osoba, je li, mogla dobiti saznanja i s njihove strane. Tim više što su predstavnicima Ujedinjenih naroda ili međunarodnih tijela ti domaći Srbi, ljudi iz tog našeg kraja, koji su bili oštećeni kaznenim djelom, više vjerovali nego hrvatskoj policiji. Ne zaboravimo, iza nas je bio četvorogodišnji rat. Teško je bilo doći do tog nivoa da... taj čovjek... odjednom počne vjerovati hrvatskoj policiji kao tim koji će njega zaštititi, koji će zaštititi njegovu imovinu i tako dalje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Jeste li vi osobno...

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, vaše pitanje je bilo jasno o tome da li je ikada menjano ili kontaminirano, a sada slušamo odgovor koji gotovo nema nikakve veze sa tim. Zbog čega ne tražite od svedoka da vam odgovori na pitanje, jer je pitanje jednostavno bilo da li je... da li je bilo moguće. Mogu da vam kažem gospodine Mikuličiću, da je skoro sve moguće, ali na stranu to, da li ste vi ikada dobili izveštaj o nekom konkretnom mestu zločina koje je bilo kontaminirano od strane predstavnika međunarodnih organizacija, izmenili ili kontaminirali mesto zločina?

SVEDOK KARDUM: Moguće da je bilo, ja se ne sjećam sad. Ne bi mogao izdvojiti nijedan primjer po... po sjećanju.

SUDIJA ORIE: Hvala. Izvolite nastavite.

SVEDOK KARDUM: Ne isključujem mogućnost da ih je bilo.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Moj kolega mi je upravo skrenuo pažnju na činjenicu da imamo problema sa prevodom, a radi se o prethodnom odgovoru svedoka kada sam ga pitao...

SUDIJA ORIE: Da li je reč o sumnji da su međunarodni...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, da.

SUDIJA ORIE:...predstavnici počinili zločine. to je došlo kao prilično iznenađenje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Zbog toga, da li biste potražili razjašnjenje tog dela odgovora, što bi onda ispravilo zapisnik, rekao bih.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, vjerovatno zbog naše brzine komunikacije prevoditelji imaju problema. Ja sam vas pitao da li ste od međunarodnih organizacija dobivali prijave u vezi počinjenih zločina, a kakav je bio vaš odgovor?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, ja nikad nisam primio od međunarodnih organizacija na svoje ime prijavu o nekakvom ratnom zločinu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Jeste li održavali sa predstavnicima međunarodnih organizacija nekakve sastanke o tome kako poboljšati rad policije u odnosu na pronalazak počinitelja kaznenih djela?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne mogu se tačno sjetiti, ali mislim da je jedan takav sastanak bio, da sam jedan takav sastanak imao. Vjerujte mi da ne znam koliko je bilo osoba, a sad ni... ni ko su bili ti. Znam da su bili predstavnici nekih međunarodnih organizacija. mislim da je samo jedan sastanak bio na kome sam ja bio prisutan.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Kada bi se dakle na terenu, recimo jedan hipotetski slučaj pronašao – pronašlo mrtvo tijelo i kada je na teren došao pripadnik temeljne policije, na koji način se zapravo vršila procjena oko toga je li to mrtvo tijelo posleđično nekoj kriminalnoj radnji ili je pitanje prirodne smrti ili kolateralne ųrtve uslijed ratnih djelovanja? Kako se tu vršila procjena i tko je vršio tu procjenu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da budem iskren, ja ne znam ko je vršio tu procjenu... ali pretpostavljam, pretpostavljam da... se uvijek posebna pozornost vodila o izgledu toga mrtvogog tijela. Ako je tijelo bilo u raspadnutom stanju, a datum je bio nekih recimo: 10., 12., 14. kolovoza, onda se najčešće konstatiralo tijelo u raspadanju ili tijelo u raspadajućem stanju i to se podvodilo pod asanaciju. Ko je o tome odlučivao, ne znam. Znači obavjestila bi se vjerojatno civilna zaštita, a da li je odlučivalo deųurstvo ili je možda stoųer operativne akcije ili ko, ja stvarno ne znam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da ne... ovo moje pitanje je naravno vezano i uz daljnju proceduru koja se primjenjivala. Naime, ukoliko je bila riječ o osobi koja je stradala bilo prirodnom smrću bilo uslijed ratnih djelovanja, tada se je vršila asanacija, dakle ukop tijela od strane civilne zaštite, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Vršila se asanacija po pripadnicima civilne zaštite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Međutim, vi ste nam rekli gospodine Kardum da je ekipa koja je izlazila na teren zbog asanacije bila u sastavu... u sastavu te ekipe je bio jedan i kriminalistički tehničar, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, u sastavu te ekipe je uvijek bio i kriminalistički tehničar i on je imao točno određene zadaće. Iz onog dopisa gospodina Marića koje je nama poslano mislim 5. kolovoza ili 6. iz MUP-a i odnosi se na uzimanje otisaka radi identifikacije leša ukoliko je to bilo moguće. Ako su nastupile truleųne promjene, to nije tad bilo moguće, je li. Pored toga, bilo se u obvezi leš fotografirati na način da se... leš fotografira sa dvije fotografije i da se te fotografije šalju u nerazvijenom filmu u Ministarstvo unutarnjih poslova u Zagreb. Tamo se ne znam iz kojih razloga radilo razvijanje. Mi doduše tad nismo ni imali mogućnost razvijati jer nismo imali operat... operaturu... tehniku za razvijanje tih filmova.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam. Dakle, ukoliko bi se došlo do procjene da leš na koji bi se naišlo na terenu nije posljedica kaznenog djela, tada kriminalistička policija ne bi niti doznala ništa o tome i ne bi niti postupala, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, ne bi postupala. Kriminalistička policija u tim slučajevima ne bi postupala.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ja bih vas zamolio da zajedno pogledamo jedan dokument, a to je dokument koji je već...

SUDIJA ORIE: Traųim jedno objašnjenje. Vi ste rekli da ukoliko... dakle, da kaųemo ako biste 12. avgusta pronašli telo koje je već u fazi raspada, vi biste to pripisali ili prirodnoj smrti ili borbenim dejstvima. Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK KARDUM: Ne. Ne bismo pod... podveli pod prirodnu smrt. Prirodnu smrt samo smo konstatirali ukoliko bi to utvrdio liječnik patolog, ukoliko je on izlazio na mjesto događaja, jer bilo je slučajeva gdje je izlazio i liječnik patolog, i gdje je on konstatirao, konstatirao da je riječ o prirodnoj smrti – da nema tragova nasilja. To se sve evidentiralo u KT obrascu 10 – krim-tehnički obrazac broj 10... za svaku osobu. No, međutim, ako se radilo o raspadnutom tijelu, evidentno raspadnutom tijelu, to bi civilna zaštita pokupila prije ovog fotografiranja. Stavili bi pored osobe metalnu pločicu sa određenim brojem, ukoliko je bilo... bila osoba identificirana na osnovu nekakvog prepoznavanja ili na osnovu nekakvog valjanog dokumenta nađene kod te osobe, onda bi se na križ gdje je osoba pokopana, napisalo njeno ime i prezime. ukoliko ne, pisalo bi NN. U određene obrasce unosilo se znači: ime prezime osobe, unosio se status – da li je vojnik ili civil, znači s obzirom na odoru koja je u tom trenutku na osobi bila ili koju je osobu... osoba imala, i... ne znam, ima još nekih rubrika ali pisalo je u svakom slučaju Mjesto pokopa, identifikacijski broj i ID broj, znači redni broj i ID broj – redni broj i identifikacijski broj. Oni se ne podudaraju tim izvješćima.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da li da nastavim časni Sude ili da...

SUDIJA ORIE: Da. Malo sam zbunjen odgovorom na strani 93 u 21. redu i posle toga. KT obrazac je popunjavao ko? Da li bi to bili forenzički stručnjaci?

SVEDOK KARDUM: Krim-tehničari. Oni bi to popunjavali.

SUDIJA ORIE: Krim-tehničari uvek su bili prisutni kada je sanitarna služba uklanjala telo?

SVEDOK KARDUM: Da, da.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, oni nikada nisu uklanjali telo ukoliko krim-tehničar nije bio prisutan i ukoliko nije ispunio formular?

SVEDOK KARDUM: Ne, ne, ne. Nije u svim slučajevima rađen kompletan očevid kad je popunjavan obrazac KT-10. Znači, KT-10 je popunjavan u svim slučajevima, ali to ne mora značit da je i rađen klasični očevid.

SUDIJA ORIE: Ja ne govorim o čelom očevidu, već o sanitarnoj službi koja bi otišla na mesto gde je telo pronađeno koje se u određenoj meri raspadalo posle nekoliko dana. koji bi se tu izveštaj napravio i od koga? Dakle, prvo pitanje je da li bi u takvim okolnostima uvek pored sanitarne službe, koja se pobrinula za telo, bio prisutan i krim-tehničar?

SVEDOK KARDUM: Da, da.

SUDIJA ORIE: I oni bi ovek popunili taj obrazac?

SVEDOK KARDUM: Da.

SUDIJA ORIE: Da. I da li sam dobro shvatio da bi se zavisno od procene o uzroku smrti donela odluka da li je potrebna nova istraga, da li je potrebno obaviti istražni uviđaj ili šta bi se radilo?

SVEDOK KARDUM: Pa, može se tako reći. I to je bio jedan od elemenata na osnovu koga će se raditi očevid.

SUDIJA ORIE: Dakle... ti koji su bili zaduženi za asanaciju vratili bi se tamo odakle su došli i ostavili bi mesto zločina kako bi se obavio istražni uviđaj. Da li je to... oni ne bi poneli telo' Ostavili bi ga tamo gde se nalazilo, vratili bi se u svoju bazu, a zatim bi se sproveo istražni uviđaj?

SVEDOK KARDUM: Pa ne znam da li bi oni... se vratili ili bi neko od njih sačekao. Najčešće su oni sačekali, jer to je... to bi bilo ovaj, dosta daleko: udaljena, razbacana mjesta, došli bi sa autom, ne bi se vraćali dok ne bi došao istražni sudac... državni odvjetnik ukoliko bi izlazili... policijska ekipa je li koja bi napravila očevid, i tako dalje. I te osobe su također... mnoge od njih, je li, su isto podvedene pod humanu asanaciju. Primjera radi, mogu to reći konkretno, je li, na slučaju, pominjem često Gošić ili Varivode, i tako dalje.

prevodioci: Prevodioci nisu čuli mesta gde je svedok... koja je svedok naveo.

SVEDOK KARDUM: Tamo su rađeni klasični očevidi, znači gdje je bio nazočan: istražni sudac, državni odvjetnik i tako dalje, ali i te osobe su isto humano asanirane.

SUDIJA ORIE: Rekli ste da se u mnogim od tih incidenata vršila humana asanacija, i onda ste rekli nešto što prevodioci nisu čuli. Možete li to molim vas da ponovite?

SVEDOK KARDUM: Znači, u nekim slučajevima gdje su rađeni klasični očevidi, potpuni očevidi gdje je bio: istražni sudac, državni odvjetnik, liječnik, patolog, ukoliko je to rađeno na samom terenu, je li, i tako dalje. Znači, te osobe koje su bile žrtve su također išle u najvećem broju pod humanu asanaciju. Kad nisu išle pod humanu asanaciju? Nisu išle u onim slučajevima gdje je bilo rodbine koja je mogla pokazati gdje je njihov grob i koja je htjela da se pokopa u njihovu porodičnu grobnicu. U svim drugim slučajevima te osobe su također bile humano asanirane, a postupak je dalje policijski i sudbeni tekao, je li.

SUDIJA ORIE: Da. Možda mi je potrebno još dodatnog objašnjenja šta tačno znači humana asanacija u ovom kontekstu, to mi baš nije najjasnije. Gledam na časovnik, gospodine Mikuličiću. Moramo da završimo za danas. Gospodine Kardum, završavamo sa radom za danas, ali bismo želeli da vas vidimo u ovoj istoj sudnici sutra popodne. Želeo bih da vam dam instrukcije, kao što sam to i juče učinio, da ni sa kim ne razgovarate o vašem iskazu, bilo o svedočenju koje ste već dali, ili o predstojećem svedočenju. Prekidamo sa radom i nastavljamo 24. septembra, u 14.15 časova u istoj ovoj sudnici.

Sednica je završena u 13.51 h

Nastavlja se u sredu, 24. septembra 2008. godine u 14.15 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje